

Thach zei verder dat de Asean (het verbond van Zuid-oostatische landen) Vietnam halverwege tegemoet moet komen als voorwaarde voor een politieke of andere regeling van de Kampucheaanse kwestie. Hij bedoelde daarmee de liquidatie van de Rode Khmer. De Asean, waarvan Indonesië, Malaysia, de Filipijnen, Thailand, Singapore en Brunië lid zijn, heeft Vietnam voorgesteld indirecte onderhandelingen te beginnen met een regeringscoalitie van het Kampucheaanse verzet, waarvan de Rode Khmer deel uitmaakt. Leider van de coalitie, die door de VN wordt erkend als de wettige regering van Kampuchea, is het voormalige Kampucheaanse staatshoofd prins Norodom Sihanouk.

Paus verscheurde brief over gehuwde priesters

ROME (UPI-AFP-CIC) - Zonder ze te lezen heeft paus Johannes Paulus II kort geleden een brief over het vraagstuk van de gehuwde priesters verscheurd. De brief werd hem overhandigd door kardinaal Arns van Sao Paulo (Brazilië), die daarin herziening van het priestercelebaat bepleitte.

Dit deelde Giovanni Gennari, voorzitter van de „Wereldsynode van gehuwde priesters en hun echtgenotes“, zaterdagavond mee op een persconferentie te Rome. De „synode“ komt deze week voor de tweede maal bijeen.

ZOA-collecte bracht bijna f 11.000,- op

BARNEVELD - Een huis-aan-huis-collecte in Barneveld voor de Stichting ZOA Vluchtelingenorg heeft bijna f 11.000,- opgebracht. Het was voor het eerst in Nederland dat ZOA een dergelijke collecte organiseerde.

Dank zij de medewerking van 88 collectanten en vele gulle gevers in de gemeente Barneveld kon in totaal f 10.738,05 aan ZOA worden overgedragen. De onkosten voor het organiseren van deze huis-aan-huis-collecte bedroegen slechts f 10,-.

Het hoofd van de afdeling pers en publiciteit van ZOA, de heer E. Fokkema, verklaarde desgevraagd bijzonder blij te zijn met het resultaat van deze collecte. Hij zei te hopen dat het voorbeeld van Barneveld/Voorthuizen in den lande zal worden nagevolgd. Er is namelijk veel geld nodig om de steeds groter wordende stroom vluchtelingen te kunnen helpen.

Christenen vrijgelaten in Marokko

RABAT - Marokko heeft zaterdag een aantal christenen vrijgelaten uit de gevangenis als gebaar van welwillendheid naar aanleiding van het bezoek van de paus, zo werd uit diplomatieke bronnen vernomen.

Hoeveel gevangenen precies werden vrijgelaten werd niet meegedeeld, maar onder de vrijgelatenen bevonden zich 14 Fransen, negen Spanjaarden, vijf Italianen en drie Britten. Marokko telt in totaal naar schatting 50.000 christenen.

Met Almkerk en Goes geref. basisonderwijs nog niet volgroeid

(van onze onderwijsredactie)

ALMKERK/GOES - Gisteren zijn de laatste van een reeks van zeventien nieuwe gereformeerde basisscholen van start gegaan. Het betreft scholen in Almkerk en Goes. Overigens zullen naar verwachting ook in augustus 1986 opnieuw (minstens) drie nieuwe scholen voor geref. basisonderwijs de deuren openen.

De geref. basisschool 'De Wingerd' in Goes begon gisteren met een zgn. inloopuur, waarbij ouders en belangstellenden gelegenheid kregen het schoolgebouw te bezichtigen. Er wordt deze week ook nog een open avond gehouden. De officiële opening zal rond de herfstvakantie plaatsvinden. Naar verwachting wordt zal dan

Nederlands Dagblad

Gereformeerd gezinsblad

Uitgave van:
Nederlands Dagblad/
Gereformeerd gezinsblad B V
Hermesweg 20
Postbus 111
3770 AC Barneveld

Telefoon: 03420-90041 (8-30-16.45 uur) Telex 40230 Nedag
Politieke redactie 070-644138
Noordelijke redactie 050-418601

Abonnementenprijs (bij vooruitbetaling) f 65,00 per kwartaal, per jaar f 256,30
Postnummers f 0,85
Postgiro 979505 bank A.B.N.
Amersfoort, rek. 55 32 16 848

Voor het opgeven van spoedadvertenties buiten kantooruren: 03420-91290

Voor dringende redactionele zaken buiten kantooruren: 03429-2986

Klachten over bezorging schriftelijk aan bovenstaand adres.

ditmaal in de Italiaanse plaats Aricia, op een steenworp afstand van het pauselijk zomerverblijf Castel Gandolfo.

De verscheuring van de brief van kardinaal Arns is volgens Gennari een aanwijzing dat de 150 deelnemers, die afkomstig zijn uit 15 landen in Europa en Amerika, weinig hoop hebben dat de paus positief op hun eisen zal reageren. De „synode“, die het aantal gehuwde priesters in de hele wereld op 70.000 schat, wil dat het Vaticaan de 5800 priesters, die een verzoek daartoe hebben ingediend, ogenblikkelijk dispensatie verleent opdat zij kunnen trouwen. Het uiteindelijke doel is dat het kerkelijk recht wordt veranderd zodat een rooms-katholiek priester zelf kan kiezen of hij celibatair wil blijven of wil huwen.

Het aantal gehuwde priesters wordt in Nederland op 2100 geschat, in de Duitse Bondsrepubliek op 7000, in Oostenrijk op 600 en in Zwitserland op 100.

Een onderzoek onder de 7000 gehuwde priesters in Italië heeft uitgewezen dat 20 procent de R.-K. Kerk had verlaten, 30 procent op een of andere manier als leek actief probeerde te zijn en dat 50 procent graag hun werk als priesters wilden voortzetten.

Paus Paulus VI ging bijna automatisch akkoord met de verzoeken om dispensatie. De huidige paus heeft daar een stokje voor gestoken.

Abortus

Overigens houdt de paus niet alleen ten aanzien van het celibaat, maar ook als het om abortus gaat, voet bij stuk. Het Vaticaan heeft 24 vrouwelijke religieuzen in de Verenigde Staten, die het afwijzende oordeel van de R.-K. Kerk over abortus niet delen, gewaarschuwd dat zij uit de orde worden gezet als ze hun mening niet herroepen. Vorig jaar ondertekenden ze een advertentie in de „New York Times“, waarin ze hun afwijkend standpunt bekend maakten.

Het dreigement werd uitgesproken door kardinaal Jean Jerome Hamer, hoofd van de Vaticaanse congregatie voor de religieuzen, na een bezoek aan de Verenigde Staten. De advertentie noemde hij een schandaal. De ondertekenaars hebben zich te houden aan de leer van de Rooms-katholieke Kerk, die abortus in alle gevallen afwijst, aldus mgr. Hamer. Reeds vorig jaar had Hamer bij de religieuzen erop aangedrongen hun mening te herzien. Zij weigeren dit met het argument dat ze niet tegen hun geweten in kunnen handelen.

Volgens een woordvoerder van de Amerikaanse bisschoppenconferentie is er nu geen compromis meer mogelijk in deze zaak.

DEN HAAG (ANP) - Alle studerende van achttien tot dertig jaar die voortgezet of hoger onderwijs volgen, hebben met ingang van oktober volgend jaar recht op een basisbeurs: 3520 gulden voor de thuiswonende en 7520 gulden voor de uitwonende student. De ouders blijven verplicht naar draagkracht bij te dragen in de kosten van levensonderhoud en studie van hun kinderen. Is deze bijdrage niet voldoende, dan kan het betreffende kind een rentedragende lening tot een bepaald bedrag afsluiten. Levert deze nog te weinig op, dan verstrekt de overheid een aanvullende beurs, die ten hoogste 4556 gulden bedraagt voor een uitwonende student aan universiteit of hogeschool wiens ouders van een minimumloon moeten rondkomen.

Dit blijkt uit het wetsvoorstel voor een nieuw stelsel voor de studiefinanciering dat minister Deetman van onderwijs en wetenschappen maandag naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Het gaat 3,3 miljard gulden kosten die worden opgebracht uit wat nu voor studiefinanciering en voor de kinderbijslag van de betreffende studerende wordt uitgegeven. De kinderbijslag voor deze jongeren wordt dan afgeschaft. Van de 3,3 miljard gaat 2,4 miljard op aan de basisbeurzen.

Voor wie jonger dan achttien jaar is en hoger onderwijs volgt, blijft er de kinderbijslag en komt er een overigens niet kostendekkende tegemoetkoming in de studiekosten.

De basisbeurs is het grootste deel van de nieuwe studie-

beurs. Voor levensonderhoud moet aanvullend nog 1502 gulden worden gefinancierd, 750 gulden voor de ziektekostenverzekering voor wie niet in het ziekenfonds zit, alsmede bedragen voor het onderwijs en voor de aanschaf van boeken en leermiddelen.

Boeken

Voor boeken en leermiddelen in het wetenschappelijk onderwijs, het hoger en het middelbaar beroepsonderwijs staat 700 gulden genoteerd. Voor hetzelfde in de rest van het voortgezet onderwijs is dit 350 gulden. Als onderwijsbijdragen worden genoemd: 772 gulden voor het voortgezet onderwijs, 1292 gulden voor het hoger beroepsonderwijs (hbo) en 1604 gulden voor het wetenschappelijk onderwijs (wo).

Voor de hoogte van de rentedragende lening is rekening gehouden met de toekomstige draagkracht. In het wetsvoorstel staan de volgende maxima voor op te nemen leningen genoemd: 3500 gulden voor het wo, 2500 gulden voor het hbo, 1500 gulden voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), duizend gulden voor het vierde en volgende jaren van het voorbereidend wetenschappelijk en hoger algemeen voortgezet onderwijs (vwo en havo) en niets voor het overige voortgezet onderwijs.

Is de studie daarmee nog niet gefinancierd, dan is er de aanvullende beurs. Deze varieert van 1056 gulden voor de studerende in het wo, via 1744 gulden voor studenten in het hbo, 2224 gulden in het mbo tot 2374 gulden voor de overigen in het voortgezet onderwijs.

De terugbetaling van de studietoelagen mag geen financieel dwangbuis zijn. De aflossing is daarom beperkt tot vijftien jaar. Deze periode kan eventueel ingaan aan een aanloopfase van twee jaar. Aan de hand van het zuiver inkomen kan worden bepaald of minder mag worden afgelost dan overeengekomen.

Toeslagen

Op de basisbeurs zijn toesla-

MINISTER DEETMAN

gen mogelijk. De eerste is de tegemoetkoming in de reiskosten van de thuiswonende studerende. Ook zijn er toeslagen voor de studerende met een financieel afhankelijk partner en voor de alleenstaande studerende met een of meer kinderen. Heeft de partner een eigen inkomen, dan zal daarmee rekening worden gehouden bij de vaststelling van de studiefinanciering. Studeren beide partners dan is de samenloop van twee studietoelagen niet van invloed op de hoogte ervan.

In het nieuwe stelsel wordt ervan uitgegaan dat de studerende voor de kosten van levensonderhoud en studie van hun ouders afhankelijk zijn. Onafhankelijkheid blijft gewenst maar is op dit moment niet te betalen. Voor studerende van wie de ouders weigeren hun studerende kinderen te onderhouden, is in de regeling geen voorziening getroffen. Aangenomen wordt, dat in de nieuwe situatie de weigerachtigheid minder problemen geeft dan thans het geval is.

De ouderlijke bijdrage hangt af van inkomen en vermogen. Van het inkomen wordt het belastbaar minimumloon vrijgelaten. Wat er meer is, wordt in schijven verdeeld met de omvang van de helft van het belastbaar minimumloon. De bijdrage belooft tien procent van de eerste schijf, twintig van de tweede, en dertig procent van alle volgende schijven. Met meer studerende kinderen uit een gezin wordt rekening gehouden.

Naar raming zijn er volgend jaar 515.000 studerende van achttien tot dertig jaar die voor studiefinanciering in aanmerking komen. Ze zijn als volgt verdeeld: wo 110.000, hbo 130.000, mbo 175.000, overig voortgezet onderwijs 90.000 en een restant erkend onderwijs 10.000.

Lesgeld

Met het nieuwe stelsel voor studiefinanciering wordt ook invoering voorgesteld van lesgeld voor wie achttien jaar of ouder is en voortgezet onder-

wijs geniet. Minister Deetman van onderwijs en wetenschappen wil dit voor volgend jaar zien vastgesteld op 1030 gulden.

Het lesgeld moet door de scholen worden geïnd bij de ouders van alle leerlingen van achttien jaar en ouder. Het komt in de plaats van schoolgeld naar draagkracht, dat door de rijksbelastingdienst wordt ingevorderd. De regeling voor het lesgeld sluit zoveel mogelijk aan bij die voor de onderwijsbijdrage voor het hbo.

Een samenhangend beleid voor de heffing van eigen bijdragen in het onderwijs werd in 1983 geformuleerd voor schoolgeld, collegegeld en cursusgeld. De bijdragen worden gebaseerd op de kosten van het onderwijs. Voor het hoger onderwijs zijn het collegegeld die in wetten vastliggen. Voor het overige onderwijs konden regeling voor eigen bijdragen niet worden ingevoerd voor een nieuw stelsel voor studiefinanciering is.

Minister Deetman heeft tegelijk voorstellen ingediend om de collegegelden te verhogen: voor de universiteiten en hogescholen van 1250 tot 1604 gulden en voor het hoger beroepsonderwijs van duizend naar 1292 gulden.

WILLEMSTAD (ANP) - Bij de regeringsvoorlichtingsdienst in Willemstad op Curaçao is niets bekend van een eventuele reis van de Antilliaanse minister-president mevrouw Liberia-Peters naar Nederland in verband met besprekingen over de raffinaderij van Shell. Dit heeft de RVD in Willemstad bekendgemaakt. De RVD reageerde met deze bekendmaking op eerdere berichten als zou een bezoek van de Antilliaanse premier aan Nederland op korte termijn niet uitgesloten zijn.

ROTTERDAM (ANP) - De familiekamer van de Rotterdamse rechtbank heeft afgezien van een verdere behandeling van de zaak tegen de woongroep in de Schiebroekselaan.

Tijdens een kerkdienst in de Wassenaarse Kievitkerk werd zondag mevr. M.A. Bezemer bevestigd als eerste vrouwelijke predikant van het garnizoen Den Haag en als tweede vrouwelijke legerpredikant in Nederland.

De tien plagen en Egypte

door drs. G. Hagens jr.

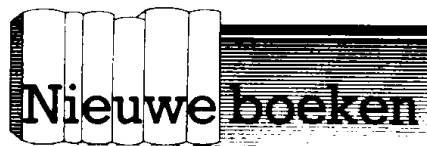
De vraag, of het verblijf van Israël in, en de uittocht uit Egypte, ook binnen Egypte zelf hun (aanwijsbare) sporen hebben nagelaten, heeft al velen beziggehouden. In zijn boekje 'De tien plagen en Egypte' wil dr. J. Broekhuis, Ned. herv. predikant te Voorthuizen, deze vraag opnieuw onder ogen zien.

Om bij de beantwoording van deze vraag echter niet te vervallen in enormiteiten à la Velikovsky (wiens naam in dit boekje meer dan eens valt), is niet alleen een gedegen kennis van de Egyptische bronnen

noodzakelijk, maar ook een scherp oog voor de eigen aard van de Egyptische 'geschied-schrijving'.

Op dit punt boezemt de schrijver zeker vertrouwen in. Niet alleen schrijft hij gedocumenteerd, ook zijn bescheiden doelstelling („te bezien of de bijbelteksten harmoniëren met de historische context van het oude Egypte“) lijkt ons, afgedacht van de formulering, juist.

De manier waarop de schrijver zijn doelstelling uitwerkt, valt echter tegen. Eerst belicht hij de achtergrond van de intocht in Egypte. Hij vermeldt dat het verschijnsel van Egypte binnendringende

Aziaten, die kwamen delen in de welvaart, een aantal malen wordt aangetroffen in de Egyptische geschiedenis. Daarbij duikt ook de naam 'apiru' op (verwant met 'Hebreeën'), buitenlanders, die door de farao's meer dan eens als dwangarbeiders werden gebruikt. In dit kader past dan volledig de bouw van Pi-thom en Raamses door de Israëlieten (Ex. 1:11). Dwangarbeid en uittocht wil de schrij-

ver dan plaatsen in de tijd van farao Ramses II (13e eeuw).

Selectief

Deze benadering achten we op z'n minst eenzijdig. Vele van de door de schrijver naar voren gehaalde gegevens kunnen evengoed pleiten voor een uittocht in de 15e eeuw. Dit ligt ook meer in de lijn van 1 Kon. 6:1 en van andere gegevens (bijv. uit de Amarna-brieven). De schrijver is hier te selectief; de geïnteresseerde lezer ontdekt in dit onderdeel trouwens ook niet veel nieuws.

Na vervolgens gesproken te hebben over de rol van de tovenaars en over de functie van 'de stof' en 'de slang' in Egypte, gaat de auteur over op de plagen.

Ook hier gaat het hem erom, aan te tonen, dat de bijbelgegevens harmoniëren met die van het oude Egypte, zodat duidelijk wordt dat „we niet te maken hebben met een stuk mythische geschiedschrijving“ (p. 62).

De schrijver haalt gegevens aan, die aan moeten geven dat de plagen passen in de lijn van de tijd, waarin de Bijbel hen plaats. De geïnteresseerde bijbellezer, die een ander woord zoekt op de vraag: wat was de betekenis van de plagen binnen de Egyptische (negen) belevingswereld, krijgt echter nauwelijks antwoord.

Het boekje sluit af met een korte weerlegging van Velikovsky's ideeën omtrent de plagen. De weerlegging is correct, maar erg beknopt, en heeft in het geheel van het boekje niet veel functie. Kortom: een boekje met op zich een aantal interessante gegevens, dat echter de geïnteresseerde bijbellezer weinig verder brengt.

N.a.v.: Broekhuis, J. De tien plagen en Egypte, Kampen, 1984. 95 p. Prijs: f 13,95.

door drs. G. Hagens jr.

De inmiddels overleden Engelse predikant D. Martyn Lloyd Jones schreef een pastoraal handreiking voor kerkmensen, die het moeilijk hebben met wat genoemd wordt „het probleem van de geschiedenis“. Hiermee wordt bedoeld het probleem bijv. „om twee wereldoorlogen te verklaren, want zulke gebeurtenissen schijnen onverenigbaar te zijn met wat de Bijbel leert t.a.v. de voorzienigheid Gods“.

1986

In drie plaatsen zijn inmiddels aanvragen gedaan voor plaatsing van nog weer nieuwe geref. basisscholen op gemeentelijke scholenplannen: in Steenwijk, Spijkenisse en Nieuwegein. Zij hopen in 1986 te kunnen beginnen. In nog enkele andere plaatsen denkt men eveneens over schoolstichting, maar zijn nog geen concrete stappen ondernomen.

De voorlopige behuizing van de geref. basisschool te Goes.

namelijk de definitieve inrichting van het gebouw voltooid zijn.

Een groot aantal van de 80 leerlingen van 'De Wingerd' bezocht tot voor kort de gereformeerde basisschool 'De Regenboog' te Middelburg. Door o.a. de groei van de kerkelijke gemeente Goes werd enkele jaren geleden besloten een eigen school te stichten, met als belangrijkste voedingsgebied Zuid-Beveland.

Men heeft als voorlopige behuizing de beschikking gekregen over een voormalig drie-klassig kleuterschoolgebouw en een noodlokaal, dat overigens nog vervangen moet worden.

Aan de school zijn vier vaste leerkrachten verbonden: de heer P.F. Immerzeel, de heer G.J.W. Timmermans, mej. P. Joosse en mej. K. Smit. Als parttime leerkracht functioneert voorlopig mevrouw A.C. Immerzeel-Verkade.

Almkerk

De nieuwe school in Almkerk gaat uit van de schoolvereniging Land van Heusden

& Altena en Breda e.o. Sinds gisteren is 'Best' hiermee niet meer de enige gereformeerde school in Noord-Brabant. Naar verwachting zullen behalve kinderen uit het Land van Heusden & Altena en uit Breda e.o. in de nabije toekomst ook kinderen uit de Bommeleerwaard en uit de omringende Brabantse gemeenten naar de school gaan.

Bij de aanvraag om bekostiging was indertijd het aantal van 62 leerlingen opgegeven. Deze verwachting is ruimschoots overtroffen: de school begon gisteren met 83 leerlingen. De totale personeelsformatie bedraagt 4,5, zodat meteen in vier groepen kan worden begonnen. Als directeur is de heer S. van der Hoek aan de school verbonden. De heer W. Buunk en de dames M. Bijker en I. de Jong completeren het viertal full-timers. De rest-vacatures (0,5) is nog niet vervuld.

Het bestuur heeft van de verschillende overheidsinstanties alle denkbare medewerking gekregen. Zo is o.a.

toestemming verleend voor de bouw van een vierklassige nieuwe school. Die is volgens plan voorjaar 1986 gereed. Tot die tijd worden de lessen gegeven op drie plaatsen: de Geref. Kerk te Almkerk, een muziekgebouw en een cultureel centrum. De belangrijkste afdelende scholen zijn die te Hardinxveld-Giessendam (± 45 leerlingen) en Best (± 10 leerlingen).

Vandaag wordt in een bijzondere algemene ledenvergadering de tweede Brabantse gereformeerde basisschool officieel geopend.

al gaat het wel om vragen, die ook vandaag nog spelen.

Omdat dergelijke vragen ook centraal staan in het bijbelboek Habakuk, heeft de schrijver hier zijn uitgangspunt gekozen. Aan de hand van (de uitleg van) enige passages uit Habakuk worden de 'tijdsragen' behandeld.

Zo is een instructief boekje ontstaan, dat de lezer ook zeker verder brengt. Het boekje bevat een aantal lezenswaardige passages, bijv. over: - het bij alle problemen vasthouden aan de heiligheid en de trouw van de Here (Hab. 1:12);

- het voorleggen van alle problemen aan de Here en het openstaan voor Zijn antwoord, zonder zelf te blijven piekeren (Hab. 2:1);

- het gebod, dat niet op eigenbelang gericht mag zijn, maar dat moet zijn een buigen voor het plan van de Here (Hab. 3:2).

Anderzijds moet ook worden gezegd dat het boek Habakuk helaas niet tot z'n recht

komt. De behandeling ervan is te fragmentarisch; omdat de auteur veel te snel van Habakuk overspringt op z'n eigen tijd, wordt het geheel ook wat moralistisch.

De reikwijdte van het antwoord van de Here op het Hem door Habakuk voorgedragen „probleem van de geschiedenis“ wordt niet gepeld. Ook bij het doortrekken van de lijnen binnen de heilshistorie stelt het boekje teleur. Alleen bij de behandeling van Hab. 3 worden de lijnen doorgetrokken; maar omdat hier de exegese faalt, kunnen ze niet echt overtuigen.

Kortom: dit boekje draagt een goede, bemoeidende boodschap uit. Maar als hulpmiddel tot een beter verstaan van de boodschap van het boek Habakuk schiet het helaas te kort.

N.a.v.: D. Martyn Lloyd Jones, Vrees niet, geloof alleen... Het boek Habakuk en het probleem van de geschiedenis Kampen, 1984. Prijs: f 12,90.

Vragen over indicatie voor reageerbuisbevruchting

(van onze politieke redactie)

DEN HAAG - Het GPV-Tweede-Kamerlid Schutte wil van minister Brinkman van WVC een reactie op het beleid van het Rotterdamse Dijkzigt-ziekenhuis, dat mensen in een groter aantal gevallen voor reageerbuisbevruchting in aanmerking laat komen dan de minister wil.

Bij eerdere gelegenheden heeft minister Brinkman zich aangesloten bij het interim-advies van de Gezondheidsraad, dat reageerbuisbevruchting alleen mag worden toegepast, wanneer bij de vrouw sprake is van dubbele afgesloten eileiders en het sperma van de man volkomen in orde is. Het ziekenhuis in Rotterdam wil echter ook behandelen, wanneer de oorzaak van de onvruchtbaarheid na jarenlang onderzoek onduidelijk is, wanneer vrouwen antistoffen tegen zaadcellen hebben of wanneer er iets aan het zaad van de man mankeert, zo blijkt uit een artikel in NRC Handelsblad van afgelopen donderdag.

De heer Schutte heeft schriftelijk aan de minister gevraagd of hij vindt dat het Dijkzigt-ziekenhuis daarmee de grenzen overschrijdt van het „terughoudend beleid met strakke voorwaarden” waar de minister voorstander van is.

Het GPV-kamerlid wil ook dat de minister maatregelen neemt tegen het gebruik van donorcellen bij bevruchting. Ook daarvan was sprake in het artikel in de NRC. Schutte vindt dat de familierechtelijke status van een kind dat na bevruchting van een donor ter wereld komt, onduidelijk is, „hetgeen jegens het kind nauwelijks verantwoord is”. Hij wijst op de recente wetgeving in Zweden, waarin staat dat een kind in dat geval het recht heeft te weten wie zijn beide genetische ouders zijn.

„Nieuw systeem verandert niets aan huurprijs”

DEN HAAG (ANP) - Invoering van het nieuwe systeem voor de vaststelling van de huurprijzen zal niet leiden tot extra lasten voor huurders. Dit stelt staatssecretaris Brokx in een brief aan de Tweede Kamer, die de nieuwe berekeningswijze woensdag 28 augustus op de agenda heeft staan.

De bewindsman probeert hiermee kritiek van de woningbouwverenigingen te weerleggen, die volhouden dat zijn plan een aantal van de drie miljoen gulden extra gaat kosten. Het puntensysteem, aan de hand waarvan de huurprijs wordt vastgesteld, ondergaat zodanige wijzigingen dat sommige woningen duurder zullen moeten worden en andere goedkoper.

Volgens Brokx zal het aantal woningen dat nu op de lijst staat voor een extra huurverhoging in het kader van de huurharmonisatie niet groter worden door de wijzigingen in het puntenstelsel.

Hij zegt dat de puntentoe-kennening voor etagewoningen mogelijk wel nog wordt veranderd, omdat hem gebleken is dat huurders en verhuurders in de praktijk minder punten aan deze woningen toekennen dan volgens het systeem zou moeten. Hij laat hiermee overigens in het midden of de huurprijzen van etages omlaag mogen dan wel omhoog moeten. De woningbouwverenigingen houden het op het laatste.

Hij wijst er verder op dat vooral oude woningen theoretisch in huur omlaag kunnen, omdat de puntenwaardering ervoor lager wordt.

Marechaussee controleert bij vliegtuig

SCHIPHOL (ANP) - De Koninklijke Marechaussee voor Schiphol voert sinds vorige week controles uit op het bezit van grens- en reisdocumenten bij de uitgangen van vliegtuigen, komend uit Turkije en Pakistan. Ook vluchten die aansluiting gaven op vluchten uit deze landen, worden nu bij de uitgangen gecontroleerd.

Deze controles worden steekproefsgewijs gehouden. Dit heeft de commandant van de Koninklijke Marechaussee brigade Schiphol, kapitein W. Kanbier, maandagmorgen bevestigd. De maatregel is genomen op verzoek van het ministerie van Justitie.

Op deze manier wordt geprobeerd te voorkomen dat vreemdelingen, zoals de laatste tijd veel is voorgekomen, zich zonder grens- of reisdocumenten bij de marechaussee melden.

Volgend kabinet moet van VVD 18 tot 20 miljard bezuinigen

(van onze politieke redactie)

DEN HAAG - De VVD wil in de kabinetsperiode 1986-90 het financieringstekort terugbrengen tot 4 à 4,5 procent van het nationaal inkomen. Uitgaande van een economische groei van twee procent wil de VVD daartoe in deze vier jaar 18 tot 20 miljard gulden bezuinigen. Dat staat in het ontwerp-verkiezingsprogramma van de liberalen, dat gisteren werd gepubliceerd.

De VVD zoekt de ombuigingen vooral in het privatiseren en afstoten van overheidstaken, een reductie van het aantal arbeidsuren bij de overheid met gemiddeld twee procent, een doelmatig begrotingsbeleid bij de overheid, vermindering van onnodig verzuim en bestrijding van fraude in de sociale zekerheid en voortgaande budgettering, beddenreductie in de tweede lijn en versterking van de eerste lijn in de gezondheidszorg.

De belasting- en premiedruk voor de burger moet jaarlijks met 1 procent van het nationaal inkomen omlaag, aldus het liberale ontwerp-programma. De koopkracht van werkenden en uitkeringsgerechtigden kan dan gelijk blijven. Een lagere belasting- en premiedruk is ook van belang voor arbeidstijdverkorting, dat de VVD als een „welkom aanvullend” middel ziet voor de bestrijding van de werkloosheid op korte termijn.

Op basis van dit ontwerp-

programma is coalitievorming met het CDA volgend jaar heel goed mogelijk, zei VVD-fractievoorzitter Nijpels gisteren. Een coalitie met de PvdA, die een programma heeft dat op een principieel punt van dat van de VVD („minder overheid”) verschilt, ligt niet voor de hand, aldus Nijpels.

Op lange termijn wordt de werkloosheid het meest effectief bestreden door vergroting van de structurele economische groei. De aanbodzijde van de economie moet daartoe worden gestimuleerd, onder meer door een bestendig ondernemingsklimaat, algemene loonmatiging en verlaging van belastingen en premies. Het ontwerp-programma van de VVD pleit ook voor meer overheidsinvesteringen in de infrastructuur.

Volgens het ontwerp-programma ziet de toekomst er nu beter uit dan toen het kabinet-Lubbers aan zijn regeerperiode begon. Zorgen over de toekomst, bij voorbeeld over

de kernbewapening, de tegenstelling ijk-arm of het milieu, zijn terecht, maar hoeven „niet om te slaan in een gevoel van onmacht, van uitzichtloosheid”. Het kabinetsbeleid heeft bereikt dat zo'n gevoel geen rechtvaardiging vindt in de maatschappelijke ontwikkelingen. Daarom moet dat beleid inzet van de verkiezingen worden, versterkt met „een flinke scheut liberalisme”, aldus het ontwerp-programma.

Aanvaardbaar

Het stuk pleit voor een buiten de overheid staand lichaam dat bestaande wetgeving regelmatig op haar effectiviteit en aanvaardbaarheid moet beoordelen. De overheid moet bestaande wetgeving handhaven, tenzij dat om een van die twee rede/en in redelijkheid niet meer van haar kan worden verlangd, aldus het ontwerp-programma.

Wat de gezondheidszorg betreft, staat in het ontwerp-programma dat het ziekenfondspakket moet worden „opgeschoond” en dat thuisverpleging op dezelfde wijze moet worden betaald als die de plaats kan innemen van verpleging in een intramurale instelling.

De defensie-uitgaven moeten jaarlijks met drie procent blijven groeien. De nadruk van onze defensie-inspanning moet liggen op een moderne conventionele bijdrage, mede om de afhankelijkheid van kernwapens te verminderen, aldus het ontwerp-programma van de VVD.

In ieder geval in de komende kabinetsperiode moet er een euthanasiewet komen, waarin „op basis van zorgvuldig geformuleerde uitgangspunten” de omstandigheden worden vastgelegd waarin „hulp bij levensbeëindiging is toegelaten”. De wet moet rekening houden met het zelfbeschikingsrecht van het individu en de vrijwillige medewerking van alle betrokkenen.

Winkels

De tweeverdienerswetgeving in de loon- en inkomstenbelasting moet opnieuw worden herzien, zowel op haar doelmatigheid als op de gevolgen voor het betaald werken door vrouwen.

De Winkelsluitingswet moet worden versoepeld en ruimere mogelijkheden tot openstelling bieden. In de komende twintig jaar moet de omvang van de milieuvervuiling worden teruggebracht tot een niet-schadelijk niveau. De beeldende kunstenaarsregeling (BKR) moet worden afgeschaft en in de loop van de jaren via deze regeling aangeschafte kunstvoorwerpen moet de overheid afstoten, aldus enkele punten uit het ontwerp-programma van de VVD.

In 1977 kreeg P. Jongeling bij zijn afscheid de bundel '14 jaar in de Tweede Kamer' aangeboden.

De schok van Jongelings overlijden

door dr. A.J. Verbruggen

Hoe diep de gevoelens van vriendschap zijn die me met Piet Jongeling verbonden, bleek mij pas goed toen ik maandagochtend van zijn (door mij niet verwachte) overlijden vernam. Aan de zonnige kant van mijn gedachten had ik gewoonweg gerekend dat hij nog veel langer zou blijven leven. A. Zijlstra, die in 1952 Tweede Kamerlijsttrekker voor het GPV was, werd 94 jaar.

genomen en zich op doktersadvies na gehoopte genezing strikt zou moeten beperken tot zijn normale werk als predikant. Op 3 sept. kwam de Verbandsraad bijeen om voorzitting in de gevoelige vacature te bespreken. Na afweging van alles besloot de Verbandsraad het Kamerlid Jongeling te vragen om ondanks zijn drukke arbeid ook het voorzitterschap van het GPV erbij te nemen. Hij was toen onze eerste in aanmerking komende man. Op dezelfde vergadering van de Verbandsraad rinkelde onverwacht de telefoon. Ons werd bericht dat Jongeling met een ernstig hartinfarct in het ziekenhuis was opgenomen. De beslissing van de Verbandsraad werd dezelfde avond ongedaan gemaakt.

Dankbaar zijn we dat Jongeling mocht herstellen, geheel de oude werd en nog tot 1977 Tweede Kamerlid en fractievoorzitter kon blijven. Ook na zijn Kamerlidmaatschap bleef Jongeling het GPV nog een tijdlang dienen, als lid van het curatorium van de Groen van Prinsterer-stichting. De laatste jaren hadden wij nog geregeld schriftelijk en persoonlijk contact. Het was voor mij telkens een genoegen met Jongeling te spreken. Hij behoorde tot de generatie die zich de geschiedenis van vóór 1940 uit eigen ervaring kon herinneren en kon deze daarom op een andere manier met het heden in verbinding brengen dan de na-1940'ers. Reeds bij Jongelings 75-ste verjaardag (31 maart 1984) mocht ik in deze krant iets over de politieke kwaliteiten van Jongeling schrijven.

Later zal door een politiek geschiedschrijver beter kunnen worden uitgediept wat Jongelings politieke betekenis was. Slechts wil ik herhalen wat ik tijdens mijn laatste bezoek aan Jongeling aan hem zei. Ik zei het jammer te vinden dat zijn eerste politieke boeken (Gebundelde en bijgewerkte Gezinsblad-artikelen) tegenwoordig weinig bekendheid genieten. In de op praktische politiek gerichte delen van Universeel en Antirevolutionair heb ik Jongeling voornamekelijk in zijn parlementaire hoedanigheid aangehaald. Maar zijn boeken Terwille van het Koninkrijk (1956), Word en Wandel (1958), Christus en de Volken (1959), Beproeft de Geesten (1963) zijn vandaag het lezen ten volle waard. Ook al komen er onderwerpen in voor die misschien verouderd lijken (Film en bioscoop; Een wereldwonderstelling om het kind), toch is het goed Jongelings argumenten daarbij te overwegen en toe te passen voor vandaag.

God trooste zijn goede vrouw, kinderen, familie en talrijke vrienden.

P. Jongeling in zijn werkkamer...

Maar nu is de thans oudste onder onze politieke woordvoerders van nationaal-gereformeerde signatuur overleden. De schok is heel groot. Hij is door zijn Heer 'geroepen en gegaan', thans naar het veilige Huis van eeuwig leven.

De vriendschap die ik voor Piet Jongeling gevoelde, was eerst door de politiek gewekt. Spoedig daarna werd zij ook een grote persoonlijke vriendschap. Midden in de soms onberekenbare beginjaren van het GPV gaf Jongeling in het Gereformeerd Gezinsblad vanuit zijn uitwijkpost op rustige en toch indringende wijze een vaste koers aan, die veel politieke betekenis had. Het was een verademing om met hem te spreken en in die jaren werd onze vriendschap gesmeed.

Later in de Kamer leerde ik zijn humor waarderen, zijn ijzersterke geheugen, zijn snelle taxering van gecompliceerde situaties, zijn enorme taalbeheersing en zijn Bijbels gereformeerde trouw. We waren het in de Kamer altijd eens over het beleid. Er was slechts één uitzondering, namelijk de waardering van het Esperanto. Ik zag er voor onze positie in de EG iets meer in dan hij en we gebruikten dit verschil als een lach-tablet om te kunnen zeggen, dat ook onze fractie verschillende nuances kende.

De Centrale Verbandsraad van het GPV hoopte, na het plotselinge aftreden in 1970 van ds. Klaas Drost als voorzitter van het GPV, een ogenblik dat hij Jongeling zou kunnen voordragen als nieuwe voorzitter. Op 21 augustus berichtte mw. Drost dat haar man in het ziekenhuis was opgenomen.

„Verdeling woonruimte kan veel goedkoper”

AMSTERDAM (ANP) - De verdeling van de beschikbare woonruimte in Nederland kan inderdaad veel goedkoper als de huidige „ingewikkelde en versnipperde wetgeving” op dit gebied wordt vervangen door een nieuwe, eenvoudige wet.

Tot die conclusie komt de Stichting voor Economisch Onderzoek (SEO) van de Universiteit van Amsterdam na een onderzoek bij de gemeenten.

Het rapport is opgesteld voor staatssecretaris Brokx (volkshuysvesting) die genoemde wetsvereenvoudiging bij de Tweede Kamer heeft aangekaart. Brokx wil de woonruimtetwet van 1947 en delen van de woningwet en de leegstandwet vervangen door een nieuwe regeling.

De staatssecretaris meent dat de uitvoering van de nieuwe wet echter niet meer dan 22 miljoen gulden per jaar extra mag kosten. Het parlement verlangde om die reden een onderzoek naar de huidige kosten.

De SEO komt nu tot de conclusie dat de gemeenten in totaal ongeveer 90 miljoen gul-

den uittrekken voor het verdelen van woonruimte (ofwel 150 gulden per verhuizing). De cijfers slaan op het jaar 1981.

Woonruimteverdeling is vooral een administratief gebeuren: het omvat het inschrijven van woningzoekenden, het toewijzen van woningen en het verlenen van woonruimtevergunningen. Tachtig procent van de kosten gaan op aan de lonen van ambtenaren, aldus de onderzoekers.

Het SEO-onderzoek (het eerste op dit gebied) geeft ook aan dat grote gemeenten hogere kosten per verhuizing maken dan kleinere gemeenten. Van invloed op de kosten is verder een wat wordt genoemd gespannen woningmarkt. Gemeenten met veel regelingen maken ook meer kosten.

Weinig of geen invloed op de kosten van woonruimteverdeling hebben factoren als de politieke samenstelling van de gemeenteraad, het gemiddelde inkomen per inwoner, de „ouderdom” van de woonruimteverordening en het feit of inschrijving of toewijzing alleen door de gemeente wordt gedaan.

P. Jongeling: voor alles christenjournalist

De heer P. Jongeling tijdens één van de vele bezielende toespraken die hij in zijn leven heeft gehouden.

zijn dagelijkse hoofdartikelen richtinggevend voorlichting en wist hij veelal ingewikkelde vraagstukken op bevattelijke wijze voor een groot publiek te populariseren. Algemeen was de erkenning dat Jongeling de gave had zijn lezers te bezielen.

De jongeren kenden hem vooral door de grote hoeveelheid door hem geschreven jeugdboeken, die niet alleen

in de rekken van de christelijke boekhandel te vinden zijn, maar tot in die van de grote warenhuizen toe.

Roeping

Carrièreplanning was Jongeling vreemd. In een in 1983 verschenen interviewbundel (Geroepen en gegaan) legde hij daar grote nadruk op: „Het is

wonderlijk gegaan allemaal. We gingen niet planmatig te werk, maar je greep de kansen en mogelijkheden die je werden geboden. We hebben heel deze ontwikkeling niet gepland. Net zo min als ik mijn leven gepland heb. Zo gaat het wel vaker. Ik heb wel eens gezegd: Abraham ging, toen hij werd geroepen, niet wetend waar hij komen zou. Zo is het in de tijd van de grote kerk-

45) „Ja,” zegt Uyle, „En dáár ligt Koevorden en ginds Groningen. En wijst in verschillende richtingen. „Zijn die van hieraf 60k te zien?” vraagt Bloemardine en ze wil al weer overeind springen. „Natuurlijk niet!” zegt Warner snel. „De afstand is veel en veel te groot!” Uyle lacht. „Ik zei ook niet, dat ze zichtbaar waren! Ik wees alleen maar de richting aan.”

Dirc en de meisjes lachen. Warner staat weer op, hij is niet rustig, hij tuurt opnieuw over de uitgestrekte verlaten heden. „Warner staat weer op, hij is niet rustig, hij tuurt opnieuw over de uitgestrekte verlaten heden. „Warner ziet spoken,” spot Uyle. „Ga toch zitten, man!” Warner geeft geen antwoord. Strak tuurt hij in een bepaalde richting... Wat is dat daar... Geertruyt en Bloemardine

Johan Hidding

Benden in de wildernis

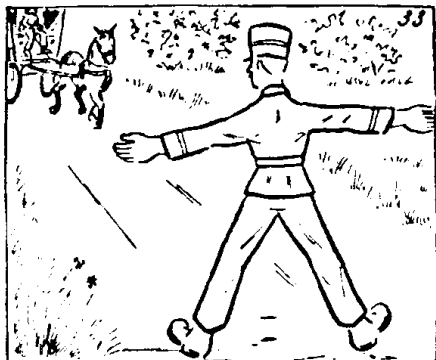
zien gelijktijdig, hoe gespannen hij kijkt. „Wat is er, Warner? Zie je iets?” Hun vraag klinkt verontrust. „Daar...” zegt Warner, met ontzetting in zijn stem. Hij wijst... De zon is onder. Een vale schemergloed hangt over de heide. In dat spookachtige licht beweegt zich iets... Alleen staren ontdaan naar het verre schouwspel... Nu zien ze het

heel duidelijk: Over een lange heuvel gaan twee reusachtige gestalten... Ze lopen doelbewust, maar zonder haast. Ze lopen achter elkaar en hun onderlinge afstand blijft voortdurend gelijk. Ze gaan beiden lichtgebogen, onder een zware, zwarte last. Het is precies als in de brandnacht... Bloemardine huivert. Warner heeft het gevoel, dat hij teruggezet is in die nacht.

(wordt vervolgd)

VAN BERGEN EN HET GOUDEN OORLJZER

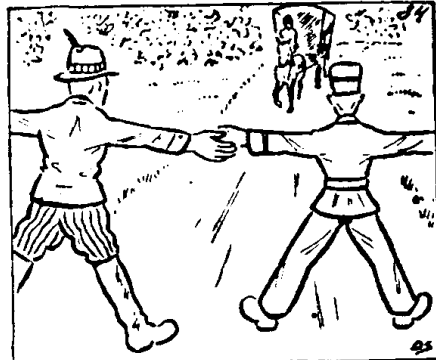
door Douwe Sikkema

33. „Vooruit!” brulde de voerman.

Het paard deed zijn uiterste best maar de Sprinkhaan was hem te vlug. Daar stond hij, de lange soldaat, wijbeens en met uitgestrekte armen.

„Geef je over, schurk!” Maar de schurk gaf zich niet over. Eerst was hij van plan de soldaat omver te rijden maar hij deed het niet. Hij maakte opeens rechtsomkeert met zijn wagen en reed met grote snelheid terug. De Sprinkhaan lachte in zijn vuistje. „Nu loop je in de val, baas!”

34. Van Bergen en de Molleboon waren op hun post.

„Daar heb je hem!” riep Van Bergen. „Maar hij komt er niet door!”

En de Molleboon brulde: „Geef je over, schurk!” Maar de schurk gaf zich niet over. Vliegenvlug deed hij de wagen keren en reed weer terug.

„Ha, ha!” juichte Van Bergen, „nou loopt je vast! Kijk, Molleboon! Daar komt de Sprinkhaan! Nu zit hij in de val en hij kan niet ontsnappen!”

Bloemendaal wil opruiming munitieresten stopzetten

BLOEMENDAAL (ANP) - Als het Rijk de betaling voor het opruimen van munitieresten uit de Kennemerduinen niet voortzet, zal de gemeente Bloemendaal deze werkzaamheden opschorten. Dinsdag 27 augustus heeft burgemeester Weekhout hierover een gesprek met staatssecretaris Koning van financiën. Als er dan geen toezeggingen komen zullen de Bloemendaalse raadsleden op donderdag 29 augustus besluiten de operatie per 1 september te staken.

Dit betekent dan dat de vervuiling van de bodem, die ontstaat door het lekken van fosfor en hexachlooroethaan uit oude brandbommen, in dit waterwingebied van Haarlem gewoon doorgaat.

Het ruimen van munitieresten in het gebied de Peperdel in de Kennemerduinen wordt

vanaf het begin van dit jaar uitgevoerd door de Explosieven Opruimings Dienst (EOD), in samenwerking met een aannemer. De operatie wordt geschat op twee jaar werk en kost vijf miljoen gulden. De daaropvolgende klus, het schoonmaken van verontreinigde grond, kost vermoedelijk nog eens zo'n zelfde bedrag.

Het ministerie van financiën zou alle kosten voor de eerste fase dragen. De financiering laat echter op zich wachten: al vanaf mei is er geen geld overgemaakt. De gemeente Bloemendaal is slechts bereid de middelen voor te schieten, als het Rijk tevens de rentebetrageden wordt vergoeden. Deze kunnen oplopen tot vijf ton per jaar. Als de werkzaamheden noodgedwongen moeten worden stopgezet, zullen om ongelukken met de explosieven te voorkomen de nu blootgelegde voormalige springputten weer met enkele meters zand worden afgedekt.

Politie houdt man aan die vrouw doodde

HARDERWIJK (ANP) - De politie in Harderwijk heeft de 24-jarige J.G. uit die plaats aangehouden wegens doodslag op zijn 23-jarige vriendin B. Besselsen. De man heeft bekend, aldus een politiewoordvoerder.

Volgens de politie is er tussen de twee, die samenwoonden, op 1 augustus een vechtpartij ontstaan, waarna de vrouw als gevolg van zwaar lichamelijk letsel overleed. De man heeft het lijk daarna in Harderwijk begraven. Vrijdag heeft hij de politie ingelicht over de ligplaats van de vrouw en daar trof de politie inderdaad het lijk aan. Zaterdag is sectie verricht.

Vandaal bij Woensdrecht aangehouden

WOENS DreCHT (ANP) - De Koninklijke Marechaussee heeft in Woensdrecht drie activisten op heterdaad betrapt bij een poging een deel van het nieuwe hekwerk af te breken aan de noordzijde van de vliegbasis Woensdrecht.

Twee mannen ontsnapten bij hun aanhouding, de derde is overgebracht naar de brigade van de Koninklijke Marechaussee in Putte. Dit heeft een woordvoerder van de vliegbasis meegedeeld. Tegen de aangehouden activist is proces-verbaal opgemaakt wegens vernieling.

Kruimels

Diensttjver...

Een ijverige verkeersagent heeft in de Engelse stad Teignmouth in Devon de bestuurder van een lijkaat bekeurd wegens foutparkeren, toen hij en zijn bijrijder voor de parochiekerk de kist uitlaadden voor een rouwdienst.

De agent zorgde met zijn diensttjver voor koppen in de Britse. Ook belangstellenden in volgauto's had hij met een bonnetje bedreigd.

„Ik heb alleen maar gedaan wat ik moet doen”, verdedigde zich de agent.

Terwijl de geërgerde dominee de kist naar binnen begeleidde, belde de lijkebezorger het politiebureau op, dat rekening hield met de bijzondere omstandigheden en de bekeuring ongedaan maakte.

Monument...

De gemeenteraad van Leningrad heeft besloten drie oude gebouwen te restaureren als 'monumenten van het kapitalisme' uit de tijd voor de revolutie.

In een typisch gebouw uit de 19e eeuw zal worden getoond hoe de ambtenaren in het toenmalige St.-Petersburg leefden. „Het diepe, duistere huis met zijn souterains en duistere binnenplaatsen zal een herinnering betekenen aan de woonomstandigheden in het kapitalistische tijdperk”, zo meldde het vakbondsblad Troed.

Verder zal in een oud herenhuis een replica van een literaire salon worden gebouwd, om het leven van de Petersburgse adel te tonen. In een taverne zal de bevolking van Leningrad in het verleden kunnen duiken en gerechten uit de tijd rond de eeuwwisseling kunnen nuttigen.

Het blad maakte niet bekend wanneer de gebouwen, alle gelegen in de oude wijk van de vroegere tsarenstad, gereed zullen zijn.

Lichtpuntje...

Voor degenen die al lang vergeefs trachten met schaken te winnen van hun computer, is er een lichtpuntje in zicht. De 24-jarige Amerikaanse programmeur Michael Ferris werkt aan een programma waarin 'menselijke domheid' is opgenomen. Het kan nog een paar jaar duren voor het programma klaar is, maar dan zal er toch echt een 'domme' computer zijn, die een voor de hand liggende mat-zet door de chips laat schieten en zich dan verontschuldigt met de uitspraak „ik deed echt m'n best”. Die uitspraak wordt meteen de naam van het 'domme' programma.

Oorverdovend...

Vijftig hanen die het eigen domein waren van een 70-jarige vrouw in de Italiaanse plaats Folgino zijn onlangs geslacht, nadat buren hadden geklaagd dat zij iedere ochtend vroeg door een oorverdovend gekraai uit hun slaap werden gehaald.

Het beeld is volkomen gelijk aan dat, wat hij toen heeft aanschouwd. Met starre blikken zien ze de gedaanten gaan, de reusachtige, raadselachtige figuren. Ze bewegen zich voortdurend, met dezelfde gelijkmatigheid, door het dovendende licht - ze schuiven voort door de onherbergzame woestijn, tussen de beide dorpen. Haastig dalen de vijf de heuvel af. Bloemardine is de laatste en angstig grijpt ze Warners hand. Hij sleurt haar mee.

„Daar gaan ze weer!” roept hij tegen een groepje bejaarde boeren. En wild wijst hij in de richting, waar hij de kerels heeft gezien. Mannen stormen de heuvel op. Kreten weerklinken. De meisjes willen dadelijk naar huis. Gejaagd gaan ze tussen de boerderijen door. Overal sluiten men de luiken. Gewapende bewakers worden uitgezet.

Haagse politie arresteert vier mannen om ontvoering

DEN HAAG (ANP) - De Haagse politie heeft vier Turken aangehouden wegens ontvoering van een 20-jarige Turkse vrouw in de hoofdstad. Dit heeft een politiewoordvoerder meegedeeld.

Drie broers - de 22-jarige I.S., de 23-jarige I.S. en de 26-jarige I.S. - en hun 23-jarige buurman H.K., allen uit Den Haag, wachtten in een auto voor het Haagse Paleis van Justitie het 20-jarige zusje van de broers op, die daar was in verband met een echtscheidingsprocedure. Op het moment dat het zusje met een Nederlandse begeleider het paleis uitkwam, sleurden de vier mannen haar in de auto en reden weg.

De begeleider sloeg alarm. Even later werd de auto in Leiden door de politie aangehouden. Alleen de drie broers en het meisje zaten nog in de auto. De buurman werd later in zijn woning in Den Haag aangehouden. Hun wordt wederrechtelijke vrijheidsberoving ten laste gelegd.

Volgens de politie was het meisje in 1982 vanuit Nederland met een Turk naar Turkije gereisd om daar met hem in het huwelijk te treden. Het huwelijk liep echter snel stuk, waarna het meisje weer naar Nederland kwam. Zij was inmiddels zwanger en beviel van een zoon. Daarna spande zij een echtscheidingsprocedure aan.

Volgens de politie wilden de broers via het meisje in het be-

ZEEWOLDE (ANP) - De tweede jongerensurfdag, zaterdag georganiseerd door ANWB en NCRV, is een groot succes geweest.

Ondanks de slechte weersomstandigheden, windkracht 6 à 7 en af en toe regen, bezochten ruim 15.000 mensen het evenement bij het recreatiestrand in Zeeuwolde. Tussen drie- à vierduizend surfers namen deel aan de diverse wedstrijden en behendigheidsproeven. Dat heeft een woordvoerder van de ANWB meegedeeld.

zit van haar zoonje komen om hem daarna in Turkije te verkopen. Met de opbrengst zouden zij de bruidsschat van ongeveer 10.000 gulden terugbetalen aan de familie van de echtgenoot van hun zusje omdat dit nog niet was gebeurd. Volgens de politie is het in Turkije gebruik dat na een echtscheiding de bruidsschat door de echtgenote wordt terugbetaald aan de familie van de echtgenoot.

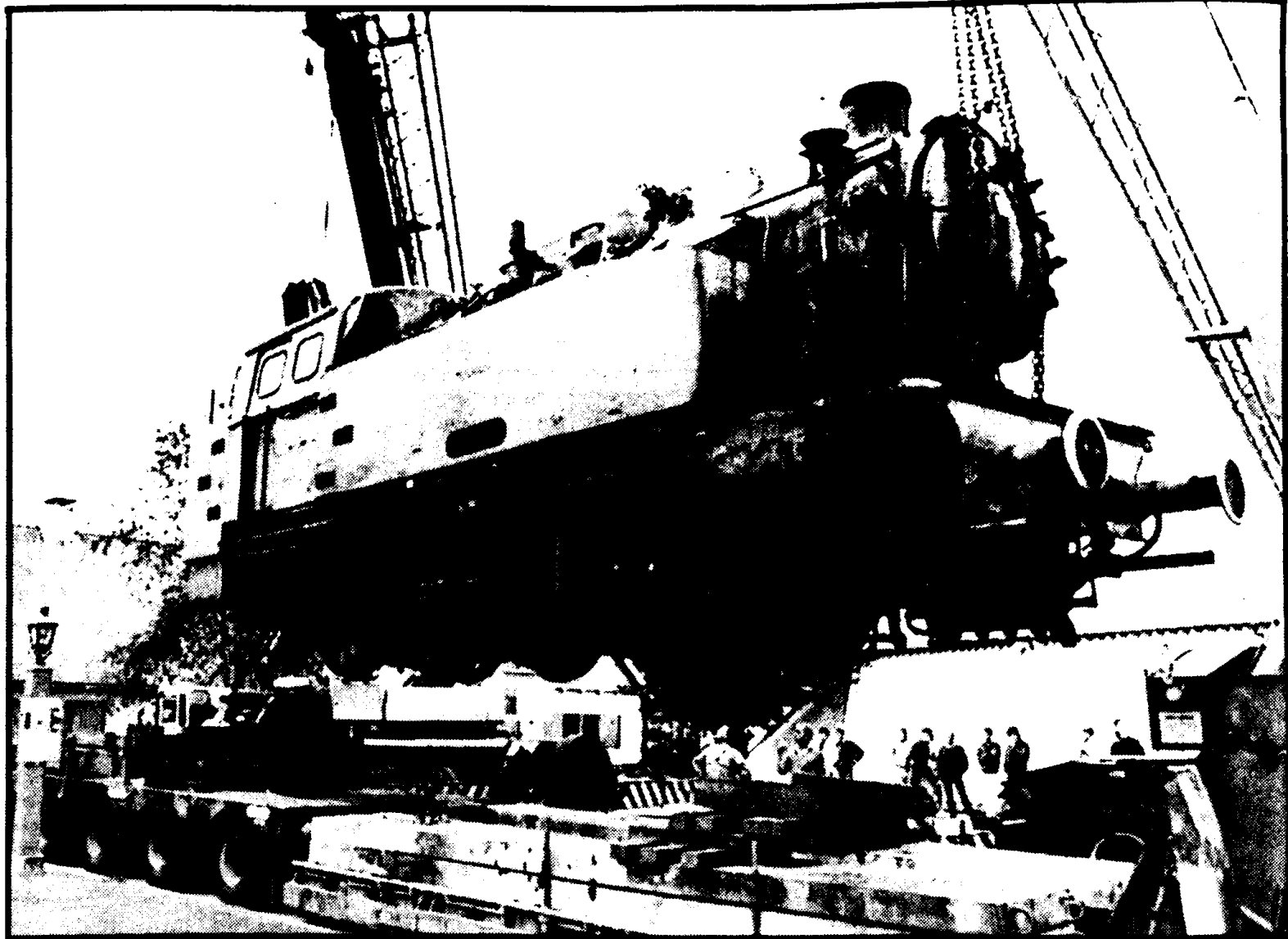
AAgrunol vervuilde woonbuurt

GRONINGEN (ANP) - Het bestrijdingsmiddelenbedrijf AAgrunol in Groningen heeft de naastgelegen woonbuurt in de afgelopen jaren dusdanig vervuild dat niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er gevaar van uitgaat voor de volksgezondheid.

Vrijer tuingebruik en het onttrekken van grondwater moet ontraden worden. Spelende kinderen zouden in dat gebied niet moeten graven, bewoners moeten terughoudend zijn voor wat betreft het telen van groente en fruit. Een ander blijkt uit een saneringsonderzoek dat in opdracht van het provinciaal bestuur van Groningen werd uitgevoerd door het adviesbureau voor water en milieu Iwaco te Boxtel.

Vandaag gaat de gemeente Groningen de bewoners en ondernemers aan de Oosterhaven, de Brink en het Winschoterdiep informeren over de uitkomsten van het genoemde onderzoek.

Het chemische bedrijf AAgrunol dat sinds 1946 aan het Winschoterdiep in Groningen was gevestigd, is in 1983 overgeplaatst naar Delfzijl. Het bedrijf veroorzaakte veel milieuoverlast. Vanuit een andere woonbuurt, de Oosterpoortwijk, werden tal van protestacties georganiseerd tegen de aanwezigheid van het bedrijf. Uit het saneringsonderzoek is overigens gebleken dat de bodemvervuiling in de Oosterpoortwijk nogal meevalt.

Aan de collectie van het Autotron in Drunen is dezer dagen een oude stoomlocomotief toegevoegd die tot 1983 toeristen heeft overtuigd tussen Tilburg en Turnhout. Onder politiebegeliding werd het 10 ton wegende gevaarte op een 26-wielige dieplader vanaf station Tilburg-West naar Drunen vervoerd, waar het door 2 hijskranen op 20 m rails werd neergezet.

Radio en televisie

Televisie

Dinsdag 27 augustus 1985

Nederland I, na 18.00 uur

KRO: 19.00 Natuur in eigen land. Afl. 5: Kerkuil en oelevaar. 19.25 Cijfers en letters, spelprogramma. 19.52 STER. NOS: 20.00 Journaal. 20.20 STER. KRO: 20.28 Waarom hebben ze het Evans niet gevraagd?, Engelse detectiveserie. 21.20 Brandpunt, actualiteitenrubriek. 21.45 De Nieuwe Pacific, documentaire-serie. Afl. 8: De Japanse vooruitgang. 22.45 STER. NOS: 22.50 Journaal. 22.55 Studio Sport. 23.20 Nieuws voor doven en slechthorenden.

Nederland II

NOS: 18.15 Nieuws voor doven en slechthorenden. 18.40 Sesamstraat. 18.55 STER. 19.00 Journaal. 19.05 STER. EO: 19.12 Anders is ook gewoon, serie films over kinderen uit alle delen van de wereld. Afl. 9. 19.37 De vlucht van de Condor III, serie Engelse natuurfilms. Afl. 3. 20.32 Muzikale groeten uit Scandinavië. 20.52 Catastrofes, programma over natuurverschijnselen. 21.22 God verandert mensen, gespreksprogramma. 22.23 STER. NOS: 22.30 Journaal. 22.45 Den Haag Vandaag. EO: 23.00 Ten Westen van Hester Street, Amerikaanse speelfilm.

Woensdag 28 augustus 1985

Nederland I, voor 18.00 uur

NOS: 9.30 Nieuws voor doven en slechthorenden. 13.00 Nieuws voor doven en slechthorenden. NCRV: 14.00 Het Vredeskanon, Finse tekenfilm. 14.15 Parasolska in het Circus, Russische tekenfilm. 14.25 Duimelintje, tekenfilm. 14.50 Stille! 13 Chileense kinderen bezetten in 1979 de Deense ambassade in Chili. Ze

gingen in hongerstaking omdat ze wilden weten wat er met hun verdwenen familieleden gebeurd was.

TROS: 15.30 Suske en Wiske, tekenfilmserie. 15.54 De Bananasplitshow (herh.). 16.45 Sons and daughters, Australische tv-serie. NOS: 17.30 Journaal. TROS: 17.40 TROS Formule 1 - special.

Nederland II

NOS: 13.00 Nieuws voor doven en slechthorenden. 17.50 Studio Sport.

Radio

Dinsdag 27 augustus 1985

Hilversum I na 18.00 uur

VOO: 18.06 Boeken. 20.03 Het evenement. 21.02 Buiten beeld. 22.02 Het bericht. NOS: 23.07 Met het oog op morgen. VARA: 0.02 De nacht klinkt anders. 2.02 Groot licht. 5.02 Werklicht.

Hilversum II

18.00 Nws. 18.10 Het journalistenforum. 19.00 TROS Klantenservice. 20.00 Nws. 20.03 Muziek uit mijn schooltijd. 21.00 Om het boek. 21.30 Finale. 22.30 Nws. 22.35 De plantenster. 23.00 Proeflokaal.

Hilversum III

NOS: 18.04 De Avondspits. VARA: 18.02 Dubbelisjes. 20.02 Popkrant. 21.02 Moondags. 23.02 Morgen gebeurt het.

Hilversum IV

NCRV: 18.00 Nws. 18.02 Met hart, mond en handen. 18.15 Muziek in vrije tijd. 19.15 onate voor viool. 19.30 Pianorecital. 22.30 Kerkorgelconc. 23.10 Kamermuziek.

Hilversum V

P.P.: 18.30 De berg heeft een muis gebaard. NOS: 19.00 Nieuws voor buitenlanders.

Muziekagenda

Woensdag 28 augustus 1985:

LEIDEN - Orgelconcert door Jan de Bruijn in de Hooglandse Kerk. Werken van Sweelinck en Bach. Aanvang 12.30 uur.

BUSSUM - Orgelconcert door Jaap Zwart jr. in de Grote- of St.-Vituskerk. Werken van o.a. C. Franck. Aanvang 20.00 uur.

ZUTPHEN - Orgelconcert door Bert Matter in de St.-Walburgkerk. Werken van Bach, Mendelssohn, Oley, Reinken en concertgeveer. Aanvang 20.00 uur.

Woensdag 28 augustus 1985

Hilversum I, voor 18.00 uur

VOO: 7.03 Ook Goeiemorgen. 9.03 Muziek terwijl u werkt. 10.03 Kleitskop. 12.03 Will wil wel. NCRV: 14.03 Kleitsmajoor. 14.15 Douce France. 14.30 Logies met ontbijt. 16.03 Van eigen bodem. 17.03 Hier en Nu-woensdagmagazine. 17.55 Mededelingen (NOS).

Hilversum II

VARA: 7.00 Nws. 7.06 De Wekkerradio. (7.06 en 8.11 Dingen van de dag. 7.30, 8.00 en 8.30 Nws.). 8.33 Het archief. 9.00 Muziek, merk Malando. 9.30 Nws. 9.33 Hoor Haar! 10.30 Nws. 10.33 Over schreef. 11.30 Nws. 11.33 VARA's natte zomer. OVERHEIDS-VOORLICHTING. 12.16 Franco Huis. 12.26 Meded. v. land- en tuinbouw. 12.36 Dingen van de Dag. (12.30, 13.00 en 13.30 Nws.) 14.00 De Schuurpapier. 14.30 Nws. 14.33 Opklaringen. (15.40 Willem Wilmskens vervolgverhaal.) 15.30 Nieuws. 15.33 Leef-tijd-genoot. 16.00 Tony van Verre ontmoet Gommert de Kok. 16.30 Nws. 16.33 NOS-Ombudsman. 17.30 Nws. EO: 17.36 Tijdsin.

Hilversum III

EO: 7.03 Ronduit music-time. 9.03 Gospelsound. 10.03 Muziek motief. 11.03 Country Trail. VPRO: 12.03 De Wilde Wereld. 15.03 Ronflonflon met Jacques Plafond. NOS: 16.04 De Nationale Hitparade.

Hilversum IV

NCRV: 7.00 Het levende Woord. 7.10 Preludium. 8.00 Nws. 8.02 Programma overz. 8.05 Platennieuws. 8.45 Te Deum Laudamus. 9.15 Onder de hoogtezon. 10.00 Kamermuz. 10.30 Ork. palet. 12.05 De orkestmuziek van Bach. 12.25 Promenade. 13.00 Nws. 13.02 Lieder voor mezzosopraan en piano. 13.30 Orgelconcert. AVRO: 14.00 Telefoonnummer 035 - 39211. 15.30 Puur cultuur. 15.45 Muziektheater. 16.30 Kasteelconcert.

Hilversum V

NOS: 9.03 NOS-sportief. 9.25 Waterstanden. TELEAC: 9.30 Onderhoud fiets. RVU: 10.00 Leesvoer. TROS: 17.30 Geachte jubilaris.

WEESP - Beiaardconcert door Lies over de Linden (aanvang 19.30 uur) en orgelconcert door Francien Janse (aanvang 20.00 uur) in de Grote Kerk.

LAREN (NH) - Schoolconcert door het Regionaal Amersfoorts Jeugd Orkest in de Scholengemeenschap Laar en Berg. Aanvang 12.15 uur.

MAASTRICHT (ANP) - De 20-jarige H. Remmers uit Maastricht is in zijn woonplaats op slag gedood, toen hij met zijn brofmiets tegen een afbuigende oplegger aanreed. Zijn vriend, die achterop de brommer zat, moest met een shock in het ziekenhuis worden opgenomen, aldus de politie.

De opbrengst van de verkoop van de hanen ging naar Angela Cesarini, maar zij moest daarvan wel de kosten voor het vangen en slachten van de dieren betalen.

Aardschok...

In het Instituut voor Seismologie van de Academie van Wetenschappen in de Sovjet-republiek Oezbekistan heeft zich een forse aardbeving voorgedaan. Inspecteurs van de partij uitten de beschuldiging, dat de directeur 15 familieleden in dienst had genomen, van wie een deel in het geheel niet bevoegd was.

Volgens het dagblad Pravda Vostoka was in het instituut een afdeling 'aardschokvoorspelling' ingericht. De afdelingschef had de dure apparatuur gewoon op het dak van zijn huis geplaatst en tussen het middageten en de thee door samen met familieleden bediend, aldus het krantebericht.

Hoewel de rapporten van 'oppervlakkige aard' waren geweest, had het instituut er in totaal 150.000 roebel voor betaald. De raad van bestuur van het instituut heeft strenge tuchtmaatregelen genomen.

Wildeman'..

Een 'wildeman'-tentoonstelling in de Zuidchinese stad Kanton trekt sinds kort dagelijks zo'n 10.000 bezoekers, die een glimp willen opvangen van een aap die aanvankelijk bestempeld was als Chinees exemplaar van de 'yeti' of 'verschrikkelijke sneeuwman', zo meldt de officiële krant China Daily.

Familiedrama in Groningen: twee doden

GRONINGEN (ANP) - Door een familieruzie in een woning aan de Irlislaan te Groningen zijn zondagmorgen rond acht uur een vrouw en haar 1-jarig kind doodgestoken. De echtgenoot en een ander mannelijk familieid zijn met steekwonden in het academisch ziekenhuis te Groningen opgenomen. De echtgenoot is er ernstig aan toe.

De Groninger politie werd 'ochtends gewaarschuwd door de buren, die de ruzie hoorden. Over de toedracht tast de politie nog in het duister. Hoofddetectiveur H. Schoenfeld acht het onwaarschijnlijk dat er nog meer mensen bij de ruzie betrokken zijn geweest.

Nieuw monument Gooise tram

LAREN (ANP) - In Laren is zaterdagmiddag een beeld onthuld ter nagedachtenis van de Gooise tram, het vervoermiddel dat 104 jaar geleden zijn ritten door het Gooi begon. De lijndienst bestond tot het eind van de jaren veertig. Het beeldje, een bronsconductor die op een fluit blaast, is geplaatst bij het huidige busstation van Laren.

Het monument is een ontwerp van de amateurbeeldhouwer Joop Steenbeek uit Coevorden. De conductor werd zaterdag onthuld door vijf voormalige collega's. Het beeld is neergezet op het voetstuk van een vroeger monument voor de Gooise tram.

WADDINXVEEN (ANP) - De 19-jarige D.J. van Bruggen uit Waddinxveen is om het leven gekomen door een ongeluk in zijn woonplaats. Volgens de politie raakte Van Bruggen door nog onbekende oorzaak met zijn motorfiets van de weg. Hij botste tegen een boom, waardoor hij dodelijk gewond raakte.

Anti-vries in Oostenrijkse wijn staat een sportieve ontmoeting tussen politiek Oostenrijk en het Haagse Binnenhof niet in de weg, zo bleek zaterdag in Zeist. Daar traden een Oostenrijks parlementair elftal en een Nederlands elftal, bestaande uit kamerleden en bewindslieden tegen elkaar in het krijt. Op de foto is te zien hoe kamervoorzitter Dolman (PvdA), geflankeerd door partijgenoot Kombrink, Oostenrijks succes in de weg staat. Milieuminister Winsemius kijkt verbeten toe. Hij heeft kennelijk weinig vertrouwen in de oppositionele sluitpost van dit Nederlands elftal. Ten onrechte overigens, want van een tekort (aan conditie en techniek) bleek niets. De uitslag is vrijwel iedereen ontgaan, omdat het ditmaal om het spel en niet om de knikers ging.

De politie kwam tussenbeide nadat Angela Cesarini zeven maanden eerder was gewaarschuwd dat zij niet zoveel hanen mocht hebben

krachtens gemeentelijke bepalingen over hygiëne en het houden van huisdieren. Maar de vrouw sloeg geen acht op de waarschuwing, zodat de poli-

tie uiteindelijk de beesten kwam ophalen en naar het abattoir bracht. Vier hanen mochten blijven op de kleine binnenplaats.

De aap is de belangrijkste trekpleister op de yeren (wildeman)-tentoonstelling, die vorige week geopend werd. Het dier werd vorig jaar oktober gevangen in de bergen van de zuidelijke provincie Hunan. De vangst trok grote publiciteit, omdat werd verkondigd dat het om de enige en echte yeren zou gaan. De Chinese Wildeman Vereniging van de naburige provincie Hubei erkende echter later dat het een gewone aap betrof. Het publiek trekt zich kennelijk nauwelijks iets aan van deze bekentenissen en stroomt in drommen toe. De zeldzame kortstaart-aap is ruim een meter groot en is de eerste in 100 jaar die in China gevangen is.

Dure kostgangers...

De Rotterdamse diergaarde heeft in het eerste officiële jaarverslag - over 1984 - een indrukwekkende inkooplijst gepubliceerd van de voedselgastrijzen van de diergaarde. Zo werden voor het dierenbestand het afgelopen jaar 13.000 broden (achter elkaar gelegd goed voor de lengte van de dagelijkse files bij de Van Brienenoordbrug), kuikens, 100.000 wilgetakken, 75.000 kroppen sla, 100.000 bananen, 150.000 appels en 400.000 wortelen aangeschaft. Niet minder indrukwekkend zijn de 160.000 kilo bonen, 120.000 kilo vlees, 116.000 kilo brokken en 200 kilo melk.

Voor de voeding van de dieren werd in 1984 door de Rotterdamse diergaarde een bedrag van 840.000 gulden uitgegeven, ongeveer 6 procent van de totale exploitatiekosten.

Buitenland

Akali Dal
kiest Barnala
tot leider

NEW DELHI (AFP) - De belangrijkste partij van de Sikhs in India, Akali Dal, heeft zondag Surjit Singh Barnala aangewezen als voorzitter en opvolger van Harchant Singh Longowal, die op 20 augustus werd vermoord. Dat heeft het Indische persbureau PTI gemeld.

Barnala, die behoort tot de gematigde factie in de Akali Dal, werd gekozen na een bijeenkomst van partijleiders in Chandigarh in de deelstaat Punjab. Barnala was afgelopen woensdag al als interim-leider aangewezen, maar deze benoeming werd betwist door bepaalde leden van de gematigde vleugel, die de religieuze leider Ajit Singh als voorzitter wilden. Ajit Singh is inmiddels aangewezen als voorzitter van de parlementaire commissie van de partij. Barnala, die ex-minister is in de federale regering, nam aan de zijde van Longowal deel aan de recente onderhandelingen met premier Rajiv Gandhi. De bereikte overeenkomst werd door extremistische Sikhs verworpen, waarna de moord op Longowal volgde.

Leiders van de radicale vleugel van Akali Dal konden zondag tijdens een bijeenkomst in Amritsar geen overeenstemming bereiken over het al dan niet deelnemen aan de verkiezingen in Punjab op 25 september, aldus een woordvoerder van de partij. De gematigde vleugel heeft al laten weten aan de verkiezingen mee te doen. De verkiezingen moeten een eind maken aan twee jaar van direct bestuur vanuit New Delhi en zijn onderdeel van het akkoord dat Longowal met Gandhi op 24 juli bereikte.

Contact China
en Zuid-Korea
over vliegtuig

SEOEL (DPA) - China en Zuid-Korea voeren reeds onderhandelingen om een oplossing te vinden voor het Chinese militaire vliegtuig dat zaterdag in Zuid-Korea neerstortte. Dit heeft het Zuidkoreaanse ministerie van buitenlandse zaken gisteren bekendgemaakt.

Naar de onderhandelingen plaatsvinden en wie daaraan deelnemen, is niet meegedeeld. Waarnemers gaan er evenwel van uit dat ze in Hongkong plaatsvinden. Daarover zouden beide landen, die geen diplomatieke betrekkingen onderhouden, het in maart eens zijn geworden na een geval van muiterij op een Chinees marineschip. De torpedojager bevond zich in de Gele Zee toen de opvallende munitie en verzeilde vervolgens in Zuidkoreaanse wateren. Het schip werd een Zuidkoreaanse haven binnengesleept. Na onderhandelingen gaf Zuid-Korea het schip terug aan China.

De 33-jarige piloot van het neergestorte vliegtuig Xiao Niynen heeft politiek asiel in Taiwan gevraagd. Zijn broodwerktuigkundige wil evenwel terug naar China. Een derde bemanningslid en een Zuidkoreaanse boer kwamen bij het ongeluk om.

Leger bouwt
noodwoningen
na aardbeving

PEKING - Chinese legereenheden zijn gisteren begonnen met de bouw van noodvoorzieningen voor de 16.000 mensen, die afgelopen vrijdag dakloos werden door een zware aardbeving in het noordwesten van China.

Plaatselijke autoriteiten in de provincie Xinjiang stelden het dodental als gevolg van de aardbeving op 63. Het seismologisch staatsbureau in Peking noemde een aantal van 60 doden. Van de 125 gewonden zijn er 57 opgenomen in ziekenhuizen in Kashgar, vlakbij de Russische grens.

Dertien medische teams, waarvan ook legerartsen deel uitmaken, werden ingezet om te voorkomen dat er besmettelijke ziekten uitbreken onder de herdersbevolking van het gebied.

Ondanks ruim 600 nabevindingen werd geen nieuwe schade gemeld uit het gebied. Reddingswerkers verspreiden voedsel onder de slachtoffers. De regering stelde behalve voedsel ook huishoudelijke producten als emmers, schuallies, lepels, kaarsen en lucifers beschikbaar.

De communistische partij van het district Kashgar heeft toegezegd dat alle 3391 woningen die verwoest werden binnen een maand herbouwd zullen worden.

De aardbeving van vrijdag had een kracht van 7,4 op de schaal van Richter.

Westduits spionageschandaal
heeft verstrekkende gevolgen

HAMBURG/BRUSSEL (AP-RTR) - De Duitse minister van binnenlandse zaken Friedrich Zimmermann heeft aangekondigd dat in verband met de 'affaire-Tiedge' maatregelen in de personele sfeer zullen worden genomen. Een andere regeringsfunctionaris, die niet met name genoemd wilde worden, zei dat men gaat bekijken wie er moet vertrekken „maar dat er koppen gaan rollen is duidelijk“.

Een medewerker van het Bundeskanzleramt heeft verklaard dat minister Zimmermann nooit op de hoogte is gebracht van de problemen die de hoge contra-spionageagent Tiedge had. „Zimmermann is woedend“, aldus de medewerker. De minister zelf heeft voor de Westduitse televisie verklaard dat de affaire-

Tiedge geen gevolgen zal hebben voor de regeringscoalitie zelf.

Maar in een interview met het boulevardblad Bild, gisteren, zegt Zimmermann dat de spionageaffaire zeer ernstig is en ongetwijfeld politieke en zakelijke consequenties zal hebben. Een hergroepering van de contra-spionage en de ontwikkeling van nieuwe opsporingsmethoden zijn volgens Zimmermann zeer dringend.

NAVO-deskundigen op het gebied van de geheime diensten menen dat het overlopen naar de DDR van Tiedge niet alleen een ramp is voor Bonn maar ook een ernstige klap betekent voor de NAVO. Maar zij geloven niet dat het leven van westerse agenten in Oost-Europa gevaar loopt.

„Als we de ernst van deze

zaak meten op een schaal van een tot tien, dan meet deze affaire negeneneenhalf“, aldus een bron. Officieel heeft de NAVO geen commentaar op het nieuws dat Tiedge politiek asiel heeft aangevraagd in de DDR.

Bondgenoten

Volgens diplomaten heeft Bonn nog niet de tijd gehad zijn bondgenoten officieel op de hoogte te stellen van het overlopen van Tiedge. Laat staan dat Bonn hun reeds een taxatie zou kunnen geven van de mogelijke schade die is toegebracht aan de westerse veiligheid. De gebruikelijke procedure binnen de NAVO is dat de betrokken lidstaat de spionageaffaire binnen een week meldt en eerste schatting geeft van de schade. Pas maanden

soon, die privé-problemen had en veel dronk, op zo'n gevoelige post mocht blijven zitten.

Zij twijfelen er overigens aan dat Tiedge westerse agenten in de communistische landen kan ontmaskeren aangezien contra-spionage en 'actief inlichtingenwerk' door de verschillende westerse geheime diensten doelbewust gescheiden worden gehouden. Wel kan Tiedge in algemene termen op de hoogte zijn geweest van het niveau van de westerse penetratie in de leidende hiërarchieën van de communistische landen.

Volgens bronnen is er geen bewijs dat Tiedge tijdens zijn later volgt een volledig rapport van de schade.

NAVO-deskundigen verklaren dat de 48-jarige Tiedge in de positie verkeerde om de identiteit te verraden van tal-

rijke, met contra-spionage belaste agenten uit West-Duitsland en de andere NAVO-landen. Ook was hij in staat inzicht te verschaffen in de werkmethode van de westerse contra-spionage en wist hij welke Oostduitse agenten in het Westen onder verdenking stonden. Sommige NAVO-experts tonen zich verrast dat een kennelijk instabiel perverblif in het Westen heeft gepioneerd voor de DDR. Het is niet uitgesloten dat hij in een vlaag van paniek is overgelopen omdat zijn persoonlijke problemen hem boven het hoofd waren gegroeid. Als dat het geval is en hij nu pas zijn kennis begint te spuien aan de Oostduitsers, dan kunnen meer verdwijningen worden verwacht als bedreigde agenten worden teruggeroepen“, zegt een gewezen officier van de westerse geheime dienst.

De afgelopen jaren is de NAVO getroffen door een golf van spionageschandalen, waarbij Groot-Brittannië, West-Duitsland, Noorwegen en de Verenigde Staten betrokken waren.

In 1982 werd de vertaler Geoffrey Prime veroordeeld tot 35 jaar gevangenisstraf omdat hij 15 jaar lang geheimen had doorgegeven aan Moskou vanuit het belangrijke en zeer geheime afsluistercentrum in het Britse Cheltenham.

Vorig jaar liep Manfred Rotsch, ingenieur bij de Westduitse vliegtuigbouw Messerschmidt, naar de DDR over. In zijn tas had hij tekeningen van de Tornado, een modern gevechtsvliegtuig dat in gebruik is bij verscheidene NAVO-landen.

Eerder dit jaar werd de Noorse top-diplomaat en oud-minister voor maritieme zaken Arne Treholt veroordeeld tot maximumstraf van 20 jaar wegens spionage voor de Sovjetunie. Volgens de rechtbank had hij nucleaire geheimen en vitale defensieplannen voor de strategisch belangrijke noordelijke flank van de NAVO verraden.

In juni werden de VS geconfronteerd met het grootste spionageschandaal in jaren toen bekend werd dat een familie van militairen marine-geheimen had doorspeeld aan Moskou.

In 1983 wees Frankrijk 47 Sovjet-functionarissen en diplomaten uit omdat ze betrokken zouden zijn geweest bij industriële spionage.

De NAVO-deskundigen menen dat West-Duitsland het voornaamste doelwit vormt van een groot leger Oosteuropese spionnen, maar volgens hen zou het „niet eerlijk“ zijn te stellen dat Bonn gevoeliger is voor lekken dan andere bondgenoten.

overleg gevoerd met de Tunesische premier, Mohamed Mzali.

De twee landen zijn in conflict geraakt over de uitwijzing door Libië van 26.000 Tunesische gastarbeiders gedurende de afgelopen weken. Tunesië reageerde op de Libische stap met de uitwijzing van 253 Libiers, onder wie diplomaten, op beschuldiging van ondermijnende activiteit. Tunis heeft Kadhafi er ook van beschuldigd troepen aan de grens met Tunesië te verzamelen en met militair geweld te dreigen.

Arabische bemiddeling in
conflict Tunesië-Libië

overleg gevoerd met de Libische leiders. De boodschap is erop gericht „de atmosfeer te verbeteren en een militaire confrontatie tussen de twee Arabische broederlanden te voorkomen“, aldus het persbureau.

De missie van de Kuweitse minister loopt parallel aan een Marokkaans initiatief om

het dispuut tussen Tunis en Tripoli te beëindigen. Twee Marokkaanse gezanten, minister van buitenlandse zaken Abdellatif Filali en een adviseur van koning Hassan, hebben zondag in Tripoli gesproken met Kadhafi. Volgens het Marokkaanse persagentschap MAP hadden de twee gezanten een dag eerder in Monastir

Aanhangers van Buthelezi's Inkatha-beweging verstoren een begrafenis van bij onlusten omgekomen zwarte aanhangers van het Verenigde Democratische Front (UDF) op het kerkhof van Umlazi, een zwarte woonstad bij Durban. Drie UDF-aanhangers raakten hierbij gewond.

TUNIS (RTR) - De minister van buitenlandse zaken van Kuwait, sheik Sabah Al-ahmed Al-sabah, is in de Tunesische stad Monastir om te bemiddelen in het conflict tussen Tunesië en Libië. Zondag heeft hij een onderhoud gehad met de Tunesische president, Habib Bourguiba. Dit heeft het officiële Tunesische persbureau TAP bekendgemaakt.

TAP meldde dat sheik Sabah een boodschap van de emir van Kuwait heeft overgebracht. Voor zijn komst naar Monastir heeft sheik Sabah

door H. Hoksbergen

STOCKHOLM - De grote mogendheden zijn hun beloften bij de ondertekening van het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens in 1970 niet nagekomen. Aan de andere kant is het aantal landen dat kernwapens bezit niet toegenomen, sinds dit non-proliferatieverdrag van kracht werd. Dat zegt Jozef Goldblat, deskundige van het Zweedse onderzoeksinstituut Sipri in verband met de toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag, die vandaag in Genève begint. De honderdachtentwintig landen die het verdrag ondertekenden gaan de komende weken na in hoeverre de afspraken zijn nagekomen, die vijftien jaar geleden werden gemaakt.

Het sluiten van het non-proliferatieverdrag (NPV) had een tweeledig doel. De landen die in 1970 geen kernwapens in bezit hadden en het verdrag ondertekenden, beloofden plichtig geen nucleaire wapens te zullen vervaardigen of aan te schaffen. Drie van de vijf nucleaire mogendheden op dat moment, Amerika, de Sovjetunie en Engeland, zegden toe geen kernwapens naar welk land dan ook te zullen exporteren. Bovendien beloofden deze staten op korte termijn tot onderhandelingen over te gaan met als uiteindelijk doel een algehele ontwapening. Frankrijk en communistisch China ondertekenden het verdrag niet.

De heer Goldblat benadrukt dat het met de ondertekening van dit NPV niet de bedoeling was blijvende ongelijkheid te scheppen tussen nucleaire staten en staten die geen kernwapens bezaten. Om die permanente ongelijkheid te voorkomen werd nadrukkelijk de bepaling over onderhandelingen tussen de kernmogendheden

in het akkoord opgenomen. Het verdrag had, aldus Goldblat, alleen het regelen van een overgangssituatie ten doel.

De Sipri-onderzoeker die internationale erkenning geniet als deskundige op het gebied van de non-proliferatie heeft in verband met de naleving van het verdrag vooral kritiek op de Verenigde Staten en de Sovjetunie. Hij wijst er op dat er in plaats van ontwapening, zoals daarvoor in het verdrag wordt gesproken alleen maar sprake is geweest van een verdere uitbreiding van het kernwapenarsenaal van de grote mogendheden de afgelopen jaren met name op het gebied van de raketten voor de middellange afstand.

Bovendien is er sinds 1970 slechts één verdrag tussen Oost en West gesloten, op het gebied van de wapenbeheersing. Dat is het verdrag tegen anti-raket-raketten dat in 1972 werd gesloten tussen de Verenigde Staten en de Sovjetunie. Dit verdrag verbiedt raketten systemen voor het af-

schieten van vijandelijke raketten en vormt daarmee een hoeksteen in de theorie van wederzijdse vergelding. Maar, meent Jozef Goldblat, zelfs het principe van dit enige belangrijke wapenbeheersingsverdrag staat onder druk, door het ontwikkelen van een verdedigingssysteem in de ruimte door de Verenigde Staten.

De Sovjetunie heeft zich volgens Goldblat op haar beurt niet aan de afspraken van het NPV gehouden, door in november 1983 weg te lopen bij het overleg over de middellange afstands-raketten in Genève. Deze stap strookte niet met de beloften van 1970 te zullen streven naar effectief ontwapeningsoverleg, aldus de Sipri-onderzoeker.

De heer Goldblat toont zich ook weinig gelukkig met de reactie van Amerika op het Russische voorstel van een voorlopige stopzetting van proeven met atoomwapens. Hij acht deze Amerikaanse houding ook in strijd met het NPV. In het verdrag beloven de partijen met name te zullen onderhandelen over een algehele stop op atoomproeven, in aansluiting op een verdrag van 1963, dat slechts de stopzetting van de kernproeven in de ruimte en onder zee. Hoewel de Amerikanen spraken over een propagandastunt, meent Goldblat dat het Russische voorstel niet geheel zonder waarde is. Hij acht het van belang dat de Sovjetunie nu een eenzijdige stop op kernproeven van vijf maanden heeft aangekondigd. Goldblat gelooft dat Moskou hiermee tegelijk ook een belangrijk punt heeft gescoord in zijn diplomatieke offensief tegen het Westen.

Volgens hem zou een stop op kernproeven een belangrijk

onderwerp zijn op de vandaag te beginnen toetsingsconferentie.

Niet ondertekend

Van de vijf landen die nucleaire wapens bezitten zijn er nog altijd twee die het NPV niet hebben ondertekend, namelijk Frankrijk en communistisch China. Voor beide landen geldt dat zij in 1970 hun achterstand op de twee grote mogendheden op het gebied van de kernbepapening niet wensten vast te leggen in een verdrag. China houdt bovendien de Verenigde Staten en de Sovjetunie verantwoordelijk voor de wapenwedloop en wenst in dat kader niet met die twee landen op één lijn te gaan.

Frankrijk op zijn beurt hecht zeer aan nationale zelfstandigheid en het acht zijn kernwapenbezit een Franse soevereiniteit aangelegenheid. Wel hebben China en Frankrijk beloofd de bepalingen van het NPV te zullen nakomen. Deze beide landen maken deel uit van een groep van de ruim dertig staten die niet zijn toegetreden tot het NPV. De meeste landen zijn ook op de lange termijn niet in staat zelf kernwapens te vervaardigen. Daarnaast zijn er zes landen die het verdrag niet hebben ondertekend, en die geacht worden op vrij korte termijn een atoomwapen te kunnen produceren.

De belangrijkste van deze landen is India, dat al in 1974 een kernproef deed, naar eigen zeggen voor vreedzame doeleinden. Dat laatste wijst Jozef Goldblat van de hand, omdat een kernexplosie volgens hem nooit bedoeld kan zijn voor vreedzame doeleinden. Aan de andere kant

wil hij India niet rekenen tot de landen die in het bezit zijn van nucleaire wapens, omdat er geen enkele aanwijzing is dat de kernproef van 1974 heeft geresulteerd in de vervaardiging van kernwapens. Dat India onder de landen die geen kernwapens bezitten het verst gevorderd is met nucleaire techniek wordt volgens de Sipri-medewerker ook bewezen door het feit dat dit land op eigen krachten een zware kernreactor heeft gebouwd.

Naast India noemt Goldblat Israël ook één van de belangrijkste landen die het NPV niet hebben ondertekend en wel tot potentiële kernmogendheden behoren.

De Zweedse onderzoeker meent zelfs dat het vermoeden juist is dat Israël in het geheim ongeveer twintig kernbommen heeft vervaardigd, die echter nooit getest zijn. Volgens Goldblat is nooit voldoende bevestiging gekregen voor het gerucht dat Israël indertijd een kernproef in het gebied van de Atlantische Oceaan heeft genomen om het te kunnen aannemen. Israël heeft het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens nooit willen ondertekenen, in verband met de veiligheids situatie in het Midden-Oosten.

Ten aanzien van Zuid-Afrika meent Goldblat dat dit land wellicht de kennis heeft om kernwapen te produceren maar dat het dit tot nu toe niet heeft gedaan. „Zuid-Afrika heeft geen enkele reden een nucleair wapen te vervaardigen. Tegen zijn buurlanden heeft het geen kernbom nodig en tegen de eigen zwarte bevolking kan het geen atoomwapen gebruiken“, aldus Goldblat. Hij

EG-ministers willen
Mandela opzoeken

LUXEMBURG-JOHAN-NESBURG (ANP-RTR-DPA-UPI-AFP) - Minister Van den Broek en zijn Luxemburgse en Italiaanse collega's hebben de Zuidafrikaanse regering gevraagd, tijdens hun bezoek van 29 augustus tot 1 september de al 23 jaar gevangen zittende leider van het African National Congress, Nelson Mandela, te mogen bezoeken.

Dit is meegedeeld na een bijeenkomst van hoge ambtenaren en ambassadeurs in Pretoria van landen van de Europese Gemeenschap.

De Nederlandse ambassade in Pretoria heeft een lijst opgesteld van leiders van het verzet tegen de apartheid, die de ministers zouden kunnen ontmoeten. Ter plaatse zal worden beslist, of met nog andere tegenstanders van de apartheid dan Nelson Mandela contact zal worden opgenomen.

De afgelopen dagen is het in 24 zwarte woongebieden in Zuid-Afrika onrustig geweest. Tussen de politie en zwarte demonstranten kwam het verscheidene malen tot botsingen. Een zwarte werd gewond nadat hij een brandbom naar een huis had geworpen, zo meldden functionarissen. Door het optreden van de politie met hagel en rubberkogels raakten verscheidene mensen gewond.

In verband met brandstich-

ting en stenengooien zijn in de nacht van zaterdag op zondag zes mensen gearresteerd, zo zei de politie in Pretoria. Vier arrestaties werden verricht in de zwarte woonstad Umlazi in de buurt van Durban. De andere twee werden aangehouden in Kwazakale, de zwarte woonstad van Port Elizabeth.

Tijdens een nieuwe arrestatiegolf werden vrijdag 27 leiders van de grootste oppositiebeweging in Zuid-Afrika, het Verenigd Democratisch Front (UDF), gevangen genomen. Onder de arrestanten bevindt zich ook de voorzitter van de UDF, Farouk Meer. Achtendertig andere leiders van de UDF staan momenteel in twee processen terecht op beschuldiging van hoogverraad.

Volgens Pretoria is met name de UDF verantwoordelijk voor de al sinds 19 maanden aanhoudende onrust in het land, die aan meer dan 630 mensen het leven heeft gekost. De regering beschouwt de organisatie als een frontbeweging van het verboden African National Congress (ANC), die de blanke regering met geweld wil verdrijven.

In Durban deed de politie gisteren een inval in kantoren van Diakonia, een kerkelijke welzijnsorganisatie. Zij arresteerde de leider van Diakonia, Paddy Kearny, en nam een aantal documenten mee, aldus aartsbisschop Denis Hurley, die getuige was van de inval.

Islamitische leiders in Libanon
willen radicale hervormingen

BEIROUT (RTR-UPI) - Alleen Syrië kan helpen de Libanese crisis op te lossen door de vrede te herstellen en drastische hervormingen door te voeren. Dit hebben de geestelijke leiders van de soennitische en sjiiitische moslimgemeenschappen in Libanon gezegd.

In een toespraak ter gelegenheid van het begin van het islamitische feest Eid Al-adha (feest van de opoffering) sprak de soennitische moefti Hassan Khaled gisteren in Beirut een veroordeling uit over de politici. Zij zeggen dat ze Libanon willen verenigen en de beschietingen willen beëindigen, maar tegelijkertijd „scheuren ze het (land) uiteen“, aldus Khaled.

De religieuze festiviteiten beginnen na een periode van ruim twee weken van autobomexplosies en hevige artilleriegevechten tussen de maronitische en moslimmilities. Tijdens de vijandelijkheden werden meer dan 250 mensen gedood en honderden gewond.

„We weten zeer goed dat er een chronisch politiek conflict aan ten grondslag ligt... maar we weten ook dat er geen politieke oplossing kan voortkomen uit dagelijkse vernietiging en collectieve doden“, zei Khaled. Het herstel van de veiligheid, met „effectieve Syrische deelname“, is een voorwaarde voor het bereiken van overeenstemming over radicale hervormingen, inclusief de beëindiging van het sektarische Libanese regeringsstelsel, aldus de moefti. Hij riep de maronieten op veranderingen in het systeem, waarbij zij de belangrijkste militaire en politieke posten bezetten, te aanvaarden. Hij omschreef deze situatie als „religieuze racisme“.

Eveneens in een toespraak ter gelegenheid van het feest riep de sjiiitische moefti Abdel-amir Qabalan op tot „duidelijke betrekkingen met Syrië, de poort naar het arabisme“. Hij deed een beroep op de commandanten van het Libanese leger om de regering van president Amin Gemayel omver te werpen. Qabalan zei dat de degenen die een Syrische (waarnemings)rol in Libanon verworpen „verantwoordelijk zijn voor de moorddadige gevechten en het uitvoeren van de Israëlische plannen voor verdeling en verbroekeling (van Libanon)“.

Moslimleiders hebben sol-

daten van het leger beschuldigd van het beschieten van islamitische wijken. Zij eisen dat er Syrische militaire waarnemers worden toegelaten in de christelijke wijken om de posities van het leger in de gaten te houden. Besprekingen hierover tussen Syrië en vertegenwoordigers van het Libanese leger en van de maronitische en moslimmilities hebben geen akkoord opgeleverd over de Syrische waarnemingen.

De leider van de sjiiitische Amalimilitie, Nabih Berri, had de maronieten vorige week gedreigd tot het einde toe te zullen vechten als ze geen waarnemers in hun wijken zouden toelaten. Het dagblad Al-Hakika, dat over goede contacten binnen de Amalimilitie beschikt, meldde gisteren dat Syrië geen steun verleent aan Berri's oproep tot een „militaire oplossing“.

„Syrië zal zich nooit aan de zijde van een Libanese partij scharen tegenover een andere en zal geen partij zijn in Libanon interne conflicten“, zo schreef het blad.

Syrië heeft herhaaldelijk aangedrongen op een „nationale dialoog“ om een einde te maken aan de tien jaar oude burgeroorlog. Berri besprak de huidige impasse in Libanon zondag met Druzenleider Walid Jomblatt en de Syrische vice-president Abdel Halim Khaddam. De besprekingen tussen de rivaliserende partijen onder leiding van Syrië zullen na de vakantie worden hervat, aldus een Syrische functionaris die werd geciteerd door het linkse blad „As-Safir“. De man sloot acties van zijn land in Libanon niet uit.

De burgeroorlog in Beirut gaat intussen, ondanks een bestand, door. Zondag en in de nacht van zondag op maandag werden beschietingen van christelijke wijken door islamitische artillerie gemeld.

HONGKONG (RTR) - De wervelstorm „Nelson“ heeft in de provincie Fujian in het zuiden van China aan 22 mensen het leven gekost. Naar een Hongkongse krant meldde, zijn door de storm meer dan 6000 huizen beschadigd.

JAC-Arnhem weg wegens geldgebrek

ARNHEM (ANP) - Het Jongeren Advies Centrum (JAC) in Arnhem sluit nog deze maand zijn deuren omdat de gemeente volgens een woordvoerder van het centrum blijft weigeren de hulpverleningsactiviteiten financieel te steunen.

Geldgebrek maakt het onder meer onmogelijk om een dringend noodzakelijke beroepskracht aan te stellen.

Ook de toenemende werkdruk en het grote verloop van vrijwillige medewerkers speelde volgens de woordvoerder een rol bij het besluit om de deuren van het centrum drie jaar na de opening weer te sluiten.

De Arnhemse wethouder D. van de Meeberg (PvdA-PPR) zei de voorgenomen sluiting van het JAC te betreuren en sprak in dat verband van een verlies voor Arnhem. „Maar vanaf de opening van het centrum was al duidelijk dat de gemeente door tal van bezuinigingen geen enkele mogelijkheid had om het JAC te subsidiëren. We hebben daar nooit een misverstand over laten bestaan”.

Provincies: meer aandacht voor recreatief medegebruik

AMSTERDAM (ANP) - Er moeten provinciale verordeningen komen waardoor openbare wegen wegens natuurbehangen kunnen worden afgesloten voor gemotoriseerd verkeer. Dat staat in een inventarisatie van het Interprovinciaal Overleg (IPO) over zogenoemd recreatief medegebruik, ofwel recreatie in een gebied dat niet in de eerste plaats voor dat doel is ingericht.

Het IPO-rapport beveelt verder aan, paden die niet meer worden gebruikt, te herstellen. Schouwpaden, dijken en kaden moeten daarnaast toegankelijk worden gemaakt voor wandelaars en fietsers, terwijl oeveren, die eigendom zijn van overheden, door sportvissers moeten kunnen worden gebruikt.

De rapporteurs van de gemeentelijke provincies bevelen ook aan om het recreatief medegebruik een duidelijke plaats te geven in ruimtelijke plannen. Zij willen over het algemeen meer aandacht voor deze relatief goedkope voorzieningen, nu door de bezuinigingen van de overheid steeds minder geld beschikbaar is voor de 'grote' recreatie.

Reünie geref. Libanongangers in Zuidlaren

'Nederlands aanwezigheid in Libanon nadert einde'

(van onze binnenlandred.)

Zuidlaren - "Militair stelt de Nederlandse aanwezigheid in Libanon niets meer voor". Deze conclusie trok verlofganger Rolf Folkersma, die nog twee maanden in Unifil-verband moet dienen, zaterdag in Zuidlaren, waar hij de reünie bijwoonde van gereformeerde (ex-)militairen die in Libanon hebben gediend. Deze bijeenkomst was georganiseerd door de Contact Commissie Gereformeerde Garnizoenskerken (CCGG).

In zijn openingswoord heracht wvd. voorzitter ds. H.W. Ophoff enige ogenblikken het overlijden van twee oud-Libanongangers, te weten Hayo Schepers en Wim Klop, wier familie juist door deze reünie weer bij het verlies van hun dierbare werd geconfronteerd. Overigens sprak de Beldumse predikant zijn dankbaarheid uit over het feit dat tot dusver alle gereformeerde militairen behouden uit Libanon zijn teruggekeerd. Hayo Schepers en Wim Klop zijn in Nederland overleden.

Rolf Folkersma vertelde na een film over de begintijd van Unifil te hebben gezien, dat thans, in vergelijking met toen de Nederlandse aanwezigheid weinig meer voorstelt. Het te bewaken gebied is veel kleiner en qua gevechtskracht is Nederland de mindere van welke strijdende partij dan

ook. In feite vervult Nederland alleen nog een politiole taak ten opzichte van de burgers.

Overigens zijn die burgers de Nederlanders beslist nog steeds dankbaar voor hun aanwezigheid. Met name de gezondheidszorg besteedt aan de Libanezen valt in goede aarde. Maar dat werk zou evengoed in de civiele sector kunnen worden gedaan, aldus de in Libanon gelegerde militair, die het spoedige einde van Nederlands aanwezigheid in Libanon voorziet.

Tijdens die reünie, waar vooral de eerste lichting rijk vertegenwoordigd was, werd

nog een bezoek gebracht aan de kazerne in Zuidlaren, waar het materieel staat dat in Libanon werd gebruikt. Bij het monument voor de in Libanon gevallen op het kazerneterrein werd een ogenblik stilte in acht genomen.

Namens de (ex-militairen) werden twee leden van de CCGG, de heren De Jong en Sluiter in de bloemetjes gezet. Adjutant Sluiter b.d. is zelf lange tijd als militair in Libanon geweest en heeft ook daarna de belangen van de gereformeerde militairen in Libanon naar vermogen behartigd.

AMSTERDAM (ANP) - B en W van Ouderamstel hebben als eerste - en volgens het Komitee Kruisraketten Nee (KKN) tot nu toe enige - het ophangen van affiches over het volkspetitionnement tegen kruisraketten verboden.

Burgemeester C. de Groot: „We vinden dat in gebouwen die onder directe verantwoordelijkheid van de gemeente vallen geen politieke propaganda thuishoort. En omdat het volkspetitionnement naar mening van het college een politieke stellingname is, willen we niet dat daarover informatie wordt opgehangen.”

In gemeentelijke gebouwen die zijn verhuurd mogen even-

tuel wel affiches van het KKN worden opgehangen. Dat is volgens De Groot een keuze die wordt overgelaten aan het bestuur van de instantie die het pand huurt.

Het plaatselijke platform van de KKN is bijzonder teleurgesteld over de beslissing van het college van B en W Voorzitter S. de Boer vindt dat het gemeentebestuur voorbij is gegaan aan het recht van

Leger Sri Lanka doodt Tamils

COLOMBO (RTR) - Sri Lankaanse veiligheidstroepen hebben zondag 26 guerrillastrijders gedood bij een vuurgevecht in het oosten van Sri Lanka.

Naar veiligheidsfunctionarissen melden, stuitten soldaten zondag bij de stad Ampara op een schuilplaats van guerrillastrijders die streven naar een onafhankelijke staat voor Tamils.

In de schuilplaats werden enkele geweren en ammunitie gevonden.

Een guerrillaleider beschuldigde de veiligheidstroepen er later van 26 Tamil-burgers te hebben gedood. Volgens een woordvoerder van het Eelam Nationale Bevrijdingsfront (ENLF) schiet het leger hoofdzakelijk burgers dood en rechtvaardigt het die moorden met te zeggen dat de slachtoffers guerrillastrijders waren.

Het ENLF is een alliantie van vier Tamil-guerrillagroeperingen, die strijden voor een onafhankelijke Tamilstaat in het noorden en oosten van Sri Lanka.

India heeft zondag twee leiders van de naar onafhankelijkheid strevende Tamils uitgewezen. Dit gebeurde op verzoek van president Hector Jayewardene van Sri Lanka, zo heeft het Indische persbureau PTI gemeld.

Het gaat om Anton Balasingham, die de Britse nationaliteit heeft en om C. Chandrasana die de Sri Lankaanse nationaliteit bezit. Balasingham werd naar Groot-Brittannië uitgewezen en Chandrasana werd op een vliegtuig naar New York gezet.

NEW DELHI - Drie extremistische Sikhs hebben zondagavond in de Indische deelstaat Punjab twee hindoes doodgeschoten. Dit heeft het Indische persbureau PTI gemeld.

Reclame KKN in gebouwen gemeente Ouderamstel taboe

petitie en de vrijheid van meningsuiting.

„Het volkspetitionnement is een onderdeel van de democratie en is boven partijpolitiek verheven. Het is dus niet terecht dat de aan de KKN-affiches dezelfde waarde wordt gehecht als aan affiches van politieke partijen”, aldus de voorzitter.

Ze vreest bovendien dat het college eventueel ook geen

Zware strijd gemeld in oosten Afghanistan

NEW DELHI (DPA) - Er zijn gisteren zware gevechten uitgebroken in het oosten van Afghanistan tussen Russische troepen en Afghaanse verzetsstrijders.

De Sovjets trekken daar klaarblijkelijk een grote troepenmacht samen voor een offensief, zo is uit westerse diplomatieke bronnen in New Delhi vernomen. Het offensief heeft ten doel het Afghaans verzet af te snijden van zijn toeleveringswegen voor wapenleveranties uit Pakistan.

In de provincie Paktia zouden 20.000 Sovjetsoldaten tegenover naar schatting 10.000 verzetstrijders staan. Ook in de aangrenzende provincie Kunar is het de laatste dagen tot felle gevechten gekomen, zo werd in verzetsschrijven gezegd.

Vandaag begint in Genève een nieuwe gespreksronde over Afghanistan onder auspiciën van de Verenigde Naties.

Mugabe brengt bezoek aan Chinese top

PEKING (AP) - Premier Robert Mugabe van Zimbabwe is gisteren voor een driedaags bezoek in Peking aangekomen, aldus het officiële Chinese persbureau Xinhua.

Mugabe, zijn vrouw en een 50 leden tellend gevolg werden op de luchthaven begroet door Yang Bo, de Chinese minister van nijverheid. Een formeel ontvangst zou later plaatsvinden op het Tiananmen-plein.

Volgens Xinhua zal Mugabe met Chinese leiders de toestand in Zuidelijk Afrika bespreken. Ook verdere bilaterale samenwerking staat op de agenda.

vergunning zal afgeven voor het ophalen van de kaarten van het volkspetitionnement en het gebruik van een geluidswagen daarbij. Maar daar hoeft het plaatselijke platform echter in de verste verte niet bang voor te zijn. „Wat andere activiteiten betreft zullen we alle medewerking verlenen”, aldus de burgemeester.

De PvdA-fractie en 'klein links' van de gemeenteraad in Ouderamstel zullen de kwestie in de commissie algemene bestuurszaken aan de orde stellen. Het KKN zal volgens een woordvoerder in ieder geval proberen het college van B en W alsnog van gedachten te doen veranderen.

'Nieuwe medische ethiek'

door E.J. Messelink

Het boekje 'Nieuwe medische ethiek' is een uitgebreid en aangevuld verslag van een congres over het gelijknamige onderwerp. Dit congres werd georganiseerd door de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte (zie ND 15 en 25-9-84). Doel van het congres was kritisch in te gaan op de ethiek die in bredere kring de laatste jaren gangbaar is geworden. Daarnaast wilde men, waar nodig, alternatieven bieden.

Het boekje is samengesteld uit de lezingen op het congres, een tweetal eerder verschenen artikelen en twee voor de bundel geschreven hoofdstukken. Om u een indruk te geven van de inhoud geef ik een kort overzicht van de hoofdstukken.

De bundel wordt ingeleid door prof. dr. G.A. Lindeboom, oud-hoogleraar geneeskunde aan de V.U. Hij behandelt de algemene medische ethiek, haar oorsprong en enkele belangrijke momenten uit haar geschiedenis. Hij besteedt aandacht aan de natuurlijke ethiek en aan de discussie met haar aanhangers.

Hij komt tot de conclusie dat een voortgaande bezinning op de (nieuwe) medische ethiek nodig is. Die bezinning is onderwerp van de volgende hoofdstukken.

De filosoof drs. ir. S. Strijbos, tevens redacteur van dit boekje, verzorgde drie hoofdstukken. Hij wijst daarin op

NIEUWE SCHANS (ANP) -

„De belangstelling van patiëntenverenigingen en Groeninge gemeenten, om aandeel te nemen in het kuurcentrum Nieuweschans is zo groot, dat de NV Bronnenbad Nieuweschans-Bunde heeft besloten 10.000 aandelen van honderd gulden uit te geven.

OOSTBURG (ANP) - De kantonrechter te Oostburg heeft de veehandelaar H. de C. in de gemeente Oostburg veroordeeld tot een boete van 2500 gulden wegens overtreding van de antibioticawet. Opsporingsambtenaren vonden onlangs een grote hoeveelheid antibiotica en hormoonpreparaten die in België waren gekocht.

een viertal kenmerken van de 'moderne' geneeskunde: verspreiding, verjuridisering en vereconomisering. Ten aanzien van deze geneeskunde heeft de christen tot taak de mens als beelddrager Gods weer naar voren te brengen. Strijbos wijst daarbij op het priesterlijke en profetische aspect van de hulpverleningstaak. In een ander hoofdstuk geeft hij een reformatisch-wijze visie op de medische ethiek. Hij schetst de nieuwe medische ethiek als een aanpassingsethiek en wijst terug naar de medische grondslagen: een zieke die een arts om hulp vraagt.

Prof. dr. W.K. van Dijk is hoogleraar psychiatrie. Medische ethiek heeft volgens hem als kenmerkend gegeven dat het bij deze ethiek gaat om de zieke mens. Vanwege dit belangrijke gegeven schetst hij de situatie van de zieke mens en besteedt hij aandacht aan het 'ziek-gezond'-model. De medische ethiek wordt volgens prof. van Dijk bepaald door de norm, de omgeving waarin de mens leeft, en door de mens zelf.

Prof. dr. A.W. Velema noemt de aanvaarding van abortus voor de samenleving en voor de medische ethiek van zeer groot belang. Hij wijst op de mens in zijn relatie met God en zijn medemens en noemt drie grondbeginselen van de medische ethiek: eerbied, liefde en dienst.

Mr. E.N. Bouwman gaat onder het motto: 'elk mens mag er zijn' in op de mythe van de totale zelfontplooiing en op het recht op zelfbeschikking. Door het wegvallen van een christelijke moraal is een leegte ontstaan, die nu opgevuld wordt met regels en wetten. Daarom vraagt hij aandacht voor maatregelen die genomen worden op het terrein van het patiëntenbeleid.

Het boekje wordt besloten met een hoofdstuk dat geschreven is door de chirurg dr. D.J. Bakker. Hij voert de lezer terug naar de praktische situatie van de arts en zijn beslissingen. Hij beschrijft een aantal arts-patiënt-situaties om het belang van de medische ethiek te illustreren.

Het boek lijkt mij eigenlijk alleen geschikt voor hulpverleners en voor hen die daartoe opgeleid worden. Het taalgebruik is nogal moeilijk, zodat het bredere publiek met dit boek weinig kan beginnen. Jammer.

N.a.v.: Nieuwe medische ethiek, onder redactie van dr. S. Strijbos, 108 pag., prijs f 14,90. Uitg. Buitjen en Schipperheijn, Amsterdam.

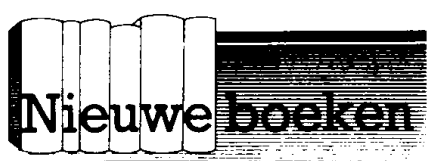
Ophnieuw Nederlands bosgebied in kaart gebracht

door ing. D. van Dijk

Het zuiden van ons land, vooral Zuid-Limburg, Zeeland en Brabant, is bij ons zeer in trek als vakantiebestemming. Er is veel te zien en te beleven op het gebied van natuur, cultuur en recreatie. In het tweede deel van de onlangs verschenen bossenatlas van Nederland komen deze aspecten ruimschoots aan de orde.

Vorig jaar verscheen het eerste deel van deze atlas. Het behandelde de terreinen boven de grote rivieren. De natuurgebieden beneden de grote rivieren worden in het tweede deel beschreven. De bekende

schrijver Ton van Wijlen heeft veel gebieden bezocht en geeft hierover in zijn boek uiterst boeiende informatie. De auteur neemt ons mee naar allerlei bekende terreinen, zoals de Groote Peel, het Rijk van Nij-

megen, het Liesbos, het Mastbos, het Geuldal in Zuid-Limburg, de Biesbosch en het Grevelingenmeer in Zeeland. Ook minder bekende gebieden komen aan de orde: de St.-Jansberg, de Maasheggen, Venkoeien, landgoed de Hamert en de Utrecht, het Cannerbos, het Gerendal, het Savelbos en nog vele andere. Teveel om op te noemen. Toch zijn al deze gebieden het bezoeken waard.

Ontstaan

Ton van Wijlen geeft van elke streek globaal aan hoe die is ontstaan. In eenvoudige bewoordingen wordt verteld hoe de bodem zich in de loop der eeuwen heeft ontwikkeld. Hoe bijvoorbeeld lang geleidelijk de grote rivieren nog vrij speelden en dan eens hier en

Het zijn veelal restanten van landschapstypen die vroeger zeer algemeen waren en een grote rijkdom aan planten en vogels vertoonden en die ook nu, zij het op kleinere schaal, nog aanwezig is.

dan weer daar stroomden. Geen dijk die dat belette. Of hoe het heuvelachtige Zuid-Limburg eens de bodem van de zee vormde, die geleidelijk aan omhoog werd gestuwd en door de wind met een dikke vruchtbare lösslaag werd bedekt.

Per streek wordt een aantal natuurterreinen beschreven, waarin naast bossen ook veel andersoortige gebieden als heidevelden, kwelders, duinen, beekdalen e.d. worden behandeld. Wat dat aangaat dekt de titel niet de lading van het boek. Bij de beschrijving van de gebieden geeft de auteur globale informatie over

de planten en dieren van het gebied en wordt een daar voorkomende plantensoort gedetailleerd beschreven.

Duidelijk blijkt dat de schrijver als veldbioloog een brede natuurkennis heeft en goed op de hoogte is van het beheer van terreinen en het natuurgebeuren. De meest uiteenlopende gegevens worden verstrekt zoals informatie over eendekooien, kleiputten, kienhout, compostering van heideplagseel, roofvogels, reeën, akkeronkruidreservaten, herkomst tamme kastanje, de St.-Elisabethsvloed in 1421 enz. Naast veldbioloog is de schrijver tevens bosbouwer en meerdere malen komt dit goed naar voren. Zo wordt verteld hoe eiken worden geteelt en welke ziekten en plagen in de bossen door insecten en zwammen worden veroorzaakt.

Realistisch

De beschrijving van elk gebied gaat gepaard met een overzichtkaartje, zodat de geïnteresseerde lezer het gebied gemakkelijk zelf eens kan gaan bezoeken. Ook wordt verteld waar informatie kan worden opgevraagd, bijvoorbeeld bij VVV's, en waar zich toeristische attracties in de buurt van het beschreven terrein bevinden: kastelen, musea, oude gebouwen, fraaie kerken, ruïnes en gelegenheden waar na een lange wandeling de inwendige mens kan worden gesterkt. Het boek is realistisch geschreven en de schrijver probeert duidelijk te maken hoe belangrijk een goed beheer van de natuur voor ons bestaan is. Treffend is het volgende citaat bij de behandeling van 'ruigten in het mondinggebied van de grote rivieren' waar ook de Euro-poort ter sprake komt: „Op veel plaatsen is hier de bodem doortrokken met olieachtige producten. De natuur staat hier onder druk... De lucht is zwanger van de chemische stank. Een ongezond gebied, zonder twijfel. Een moord op allerlei biologisch leven, dat ook. Maar zonder kunnen we

J.E. Hopman

N.a.v. Leo Noordegraaf, Atlas van de Nederlandse marktsteden. Uitg. Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen en A.W. Sijthoff, Amsterdam 1985: 224 blz., prijs f 49,90.

Nederlandse marktsteden

De aantrekkingskracht van een stad wordt vaak bepaald door de aanwezigheid van een gezellige markt. Daar schijnt de stad tot bruisend leven te komen. Dat was vroeger niet anders. Onder de handelaren bevonden zich toen kermisgasten en acrobaten, poppenkastspelers, maar ook deed hier de beul in het openbaar zijn werk. De herinneringen aan rechtsplegingen op markten zijn soms nog zichtbaar. Aan de Waag in Deventer hangt nog steeds de ketel waarin valsemunten werden gedompeld in hete olie. Aan het Veerse stadshuis bij de markt hangen de twee schandstenen die criminele lieden kregen omgehangen.

Over de Nederlandse marktsteden vroeger en nu schreef Leo Noordegraaf een lijvig boekwerk, waarin 35 marktsteden onder de loep worden

genomen. En dat op een levende wijze, die geheel aan het karakter van een markt beantwoordt.

Het selecteren van juist die 35 steden is een subjectieve bezigheid, waarbij de schrijver zich onder meer heeft laten leiden door de aanwezigheid van de marktplaats in de zeer bekende stedenatlassen van Joan Blaeu uit 1649. Op deze oude gekleurde kaarten staan de binnensteden met huisjes, waag- en beursgebouwen, kerken en al minutieus klein getekend. De kaarten, opgenomen in het boek, geven de toenmalige situatie goed weer.

Wie de foto's en schilderijen van de markten bekijkt, komt onder de indruk van ons Nederlandse stedschoon en van de veelzijdige functies die markten hebben gehad en soms nog hebben.

De auteur heeft niet één vaste lijn gevolgd bij het beschrijven van de verschillende markten. De ene keer heeft hij zich wat meer laten leiden door de historie, en een andere keer achtte hij het beter over

Marktdag op de Prinsengracht bij de hoek met de Grote Markt. Voor straatmuzikanten is de markt altijd een aantrekkelijke plek om hun kunsten ten gehore te brengen: veel publiek met los geld in de zak, of liever gezegd - zoals de fluitist hoopt - met geld in de zak. Deelt de agent op de achtergrond een bekeuring uit of haalt hij de marktgelden op?

de bezienswaardigheden van nute vertellen.

Veel vroegere markten bestaan nog steeds. Andere markten zijn verdwenen, zoals de graanmarkt op de Neude in Utrecht. Soms herinnert alleen de naam nog aan een vroegere markt. Denk aan straten of pleinen die Korenmarkt, Veemarkt, Melkmarkt of Varkensmarkt heten.

De opzet van het boek is zo

gekozen dat het een uitnodiging tot een persoonlijke kennismaking met deze markten wil zijn. De Atlas van de Nederlandse marktsteden, heeft het boek, beantwoordt zeker aan dit doel. En wie nog meer over het onderwerp wil lezen, vindt een uitgebreide literatuurijslijst. Een overzicht van de voornaamste markten in Nederland anno 1985 achterin het boek laat eens te

meer zien dat de schrijver slechts een kleine greep heeft gedaan uit het aanbod van marktsteden, overigens een gelukkige greep.

tussen en onder de grote rivieren

vooralsnog niet! Dat valt immers niet te ontkennen... We leven in een geoliede samenleving... Onze welvaart zou een geduchte knauw krijgen als er geen olie meer binnenkwam". Van het 215 bladzijden tellende boek is het leeuwedeel besteed aan de beschrijving van de terreinen en natuurdeels. Het boek start met enkele boeiende hoofdstukken over monoculturen, groenbeheer, bestuiving, bijen en de van levensbelang zijnde humusvorming in bossen.

Illustraties

De behandelde gebieden zijn mooi geïllustreerd met afwisselend kleuren en zwart/wit foto's. Helaas zijn een aantal foto's wat onscherp. Op bladzijde 45 is niet, zoals vermeld, de plantensoort Vogelmelk maar Daslook afgebeeld. Evenals in het eerste deel

van de bossenatlas blijft ook in dit tweede deel dat de schrijver evolutionist is. Zidelings komt dit een enkele keer naar voren in het boek. Jammer is het dat zo God niet de eer ontvangt die Hem toe komt. Dit neemt evenwel niet weg dat ik dit boek van harte aanbeveel. Het is in goed leesbare taal geschreven en geeft weer hoe allerlei planten en dieren op elkaar zijn afgestemd. Enige kennis hierover is maar vooral belangstelling, is voor ons als christen van belang zodat wij wel aan God de eer kunnen geven voor de Schepping, die hoewel we vloekt, nog wonderlijk schoon is.

N.a.v.: Ton van Wijlen, Bossenatlas van Nederland (tweede deel), uitgeverij Buitjen en Schipperheijn, Amsterdam 1985. Formaat 21 x 28 cm. Omvang 220 pagina's. Prijs f 69,50.

spionageschandaal in de Bondsrepubliek

door A. Kamsteeg

In een rapport van de Amerikaanse inlichtingendienst CIA werd West-Duitsland eerder dit jaar aangeduid als de grootste veiligheidslek in "het Westen". In dat licht gezien komt het jongste spionageschandaal in de Duitse Bondsrepubliek niet als een volkomen verrassing en komt de opmerking van minister van binnenlandse zaken Zim-merman dat "dringend nieuwe maatregelen en reorganisatie van de contraspionage-dienst nodig zijn" wel wat laag. Niet alleen in Bonn maar bij voorbeeld ook in het NAVO-hoofdkwartier in Brussel vragen velen zich af of niet eerder meer gedaan had kunnen worden om het huidige drama te voorkomen.

Men weet waarover het gaat. Afgelopen vrijdag maakte de Oostduitse persagentschap ADN bekend dat Hans Joachim Tiedge, 48 jaar oud, in de DDR politiek asiël had aangevraagd. Dat bericht kwam op het moment dat in de Bondsrepubliek steeds meer rekening werd gehouden met het feit dat recente spionage van aanzienlijke omvang de communistische tegenstanders flink in de kaart heeft gespeeld. De afgelopen weken waren immers drie van spionage verdachte personen naar de DDR uitgeweken. De zekerheid over Tiedge slaat echter alles: het Oostduitse Ministerium für Staatssicherheit, dat de spionagedienst onder zijn hoede heeft, heeft in de Bondsrepubliek een nieuw succes van de eerste orde geboekt.

Hans Joachim Tiedge was,

zoals gezegd, niet de eerste de beste. Gedurende bijna twintig jaar heeft hij voor de Westduitse contraspionage gewerkt, waarvan hij sinds 1979 als chef functioneerde. In die functie beschikte hij over een schat aan gegevens. Hij was bij voorbeeld op de hoogte van de identiteit van de Westduitse en andere westerse spionnen in de DDR en de rest van het Oostblok, terwijl hij de Westduitse methoden kende om communistische agenten te ontmaskeren. Ook kan hij in Oost-Berlijn en Moskou nu vertellen welke communistische spionnen onder verdenking van de westerse inlichtingendiensten staan.

In het spionage-geval, schrijft de 'Frankfurter Allgemeine Zeitung' dezer dagen in verband met de affaire-Tiedge, wordt "de kunst" om in de spionagedienst van de vijand binnen te dringen beschouwd als een prestatie van de hoogste orde. In die dienst immers zal de tegenstander de scherpste veiligheidsmaatregelen hebben getroffen om infiltratie te voorkomen. Vanzelfsprekend wordt die prestatie groter naarmate men hoger in de desbetreffende hiërarchie doordringt.

Welnu, Tiedge was nota bene het hoofd van de Westduitse contraspionage, de tegen buitenlandse spionage gerichte inlichtingendienst. Vandaar dat het niet overdreven is te stellen dat de gevolgen van dit spionageschandaal in de Bondsrepubliek nog jaren te merken zullen zijn. Want hoewel speciaal in het Westduitse geval zonder twi-
fel verzachtende omstandig-

heden gelden, moet in dit geval toch tevens van een schandaal gesproken worden. En ook al zal een regeringscrisis waarschijnlijk vermeden kunnen worden, er zullen wel de-
gelijk op hoog niveau ontsla-
gen volgen.

Tiedge

ALVORENS iets meer te zeggen over die verzachtende omstandigheden, een enkele opmerking over het schandaalkarakter van het spionagedrama. Uitgangpunt daarbij kan het gegeven zijn dat het hoogste kader van (contra)spionagediensten uit personen met een onbesproken karakter behoort te bestaan. De 'screening' (het doorlichten) zal daarom uiterst zorgvuldig zijn; beschikt de kandidaat over zelfbeheersing, een evenwichtig karakter, of zal hij zich gemakkelijk in situaties laten leiden die hem chan-
teerbaar maken? Uiteraard kan in dit verband niet met een momentopname worden volstaan. Hoe vervelend voor iemands privéleven ook, het gedrag van topfunctionarissen in geheime diensten zal als het ware doorlopend onder zekere controle moeten staan.

Wanneer men in verband hiermee nu verneemt hoe Hans Joachim Tiedge zich de laatste jaren gedragen heeft, staat men toch wel even ver-
steld over de onzorgvuldigheid waarmee deze voor de hand liggende regels in de Bondsrepubliek zijn toegepast. Tiedge was namelijk zonder meer een probleemgeval. Men zou hem verslaafd aan de drank kunnen noemen, terwijl hij bovendien grote fi-

nanciële schulden maakte. Zijn drie dochters — Tiedges vrouw was overleden — hielden in de tuin van hun riante villa wilde tuinfeesten. Het zou duidelijk moeten zijn dat zo iemand moeilijk gehand-
haafd kan worden als hoofd van een contraspionagedienst.

Twee dingen vallen in dit verband echter op. Het eerste is dat de minister van binnenlandse zaken Friedrich Zimmerman van Tiedges wangedrag volkomen onkundig was. Zonder twijfel zal daarover in de Bondsraad nog een hartig woordje over worden gesproken. Maar in de tweede plaats valt te noteren dat twee hoge functionarissen die wel op de hoogte waren, Tiedges directe chef Bert Rombach en ex-chef Heribert Hellenbroich, niet de noodzakelijke actie ondernamen. De tweede hield tegenover de eerste Tiedge de hand boven het hoofd. Daarbij schijnt vooral persoonlijke zachtmoedigheid in het spel te zijn geweest. Maar die tolerantie kon beide heren nu wel eens duur te staan komen.

Tot nu toe gedraagt de oppositie in de Bondsrepubliek zich in verband met deze zaak nog tamelijk rustig. Een van de achtergronden daarvan is dat men zelf natuurlijk wel boter op het hoofd heeft. Iedere Duitser herinnert zich nog als de dag van gisteren dat in 1974 Günter Guillaume werd ontmaskerd als spion voor de DDR. Guillaume, in het midden van de jaren vijftig als vluchteling naar West-Duitsland gekomen, was topadviseur van de socialistische bondskanselier Willy Brandt. Mede als gevolg van deze affaire trad Brandt ver-

De Westduitse spionnenjager Hans Joachim Tiedge

volgens als zodanig af.

Bovendien kan erop worden gewezen dat CDU/CSU (FDP) en SPD natuurlijk wel een gezamenlijke verantwoordelijkheid kennen voor de manier waarop de Westduitse contraspionagedienst functio-

neert. Het enige handvat waarover Hans-Jochen Vogel en zijn oppositie dan ook lijken te beschikken, wordt gevormd door de fouten die door hooggeplaatste individuele ambtenaren zijn gemaakt. Wel wordt er nu op gewezen dat

tot bijna drie jaar geleden de CDU/CSU vanuit de oppositie heeft aangedrongen op onder meer scherpere 'screening' van topambtenaren. Naar het schijnt is het vooral aan de liberale coalitiegenoot FDP te wijten dat dit voornemen na de machtswisseling in Bonn niet is doorgezet.

Gemakkelijk

Maar, zoals gezegd, zijn er ook verzachtende omstandigheden. Daarmee doelen wij op de bijzonder moeilijke positie waarin juist de Westduitse Bondsrepubliek verkeert om Oostduitse spionage-activiteiten tegen te gaan. Het is inderdaad niet toevallig dat Bonn sinds 1968 zeker dan tien grote spionagezaken te verwerken heeft gekregen. Meestal betrof het dan secretaars op hoge posten in de diverse departementen. In de afgelopen vijf jaar zijn bij onze oosterburen niet minder dan 170 personen wegens spionage veroordeeld.

In de Bondsrepubliek gaat het om driërlei spionage. De Oostduitse en de nauw met de DDR samenwerkende Russische KGB zijn namelijk niet alleen uit op het verkrijgen van militaire en politieke informatie, zij richten zich ook op bedrijfsspiegionage om met name technologische kennis te verwerven. In de herfst van het vorig jaar werd bij voorbeeld nog een ingenieur bij Messerschmidt gegrepen. Deze had de KGB gedetailleerde gegevens verstrekt over een gezamenlijk Duits-Frans-Italiaans project dat het Tornado-gevechtstijg-tuig betrof.

Het is in dit verband duidelijk, dat de Duitse deling van na de Tweede Wereldoorlog het communistische buitenland extra kansen biedt. Met name vóór de bouw van de

Muur dwars door Berlijn kwam een grote stroom vluchtelingen uit de DDR de Bondsrepubliek binnen. Onder hen bevonden zich communistische geheime agenten, zoals het echtpaar Guillaume, beiden in dienst van het reeds genoemde Oostduitse ministerie van staatsveiligheid. Maar ook daarna arriveerden nog veel burgers uit de DDR in West-Duitsland; het afgelopen jaar moesten het er zelfs 40.000 zijn geweest. Geen Westduitse regering kan en wil het zich veroorloven tegenover leden van het eigen volk minder gastvrij te zijn.

Maar voor de veiligheidsdiensten vormt die massale toeloop natuurlijk wel een nachtmerrie. Zijn deze Oostduitsers eenmaal als immigrant geaccepteerd, dan is er ook geen reden waarom zij niet als ambtenaar in een van de departementen in Bonn zouden kunnen werken. Er is immers geen sprake van een taalprobleem, terwijl er evenmin grote culturele verschillen bestaan. Dat de immigranten vervolgens tot in de hoogste regionen promotie kunnen maken, is door Guillaume be-
wezen.

Overigens slaagt de DDR er ook meermalen in spionnen te werven onder in de Bondsrepubliek geboren en getogen personen. Daarbij vormden met name de binnen de ministeries werkende ongehuwde dames van boven de dertig jaar een aantrekkelijke doelgroep. Bonn kent zo langzamerhand dan ook heel wat affaires waarbij door hun superieuren in vertrouwen genomen secretaresses Oostduitse agenten bleken te zijn. Hans Joachim Tiedge echter was zelf zo'n superieur. En vandaar dat Bonn deze keer wel heel erg geschrokken is.

Zwaard van Damocles boven hoofd van chronisch zieke kinderen en jongeren

door Chaja de Jong

Elk kind is wel eens ziek. Het ene kind is wat vaker ziek dan het andere, de ene ziekte is langduriger dan de andere, maar normaal gesproken knipt het kind weer snel op en na het weer spelen en naar school gaan. Normaal gesproken, ja. Maar er zijn, ook bij kinderen, ziektes die eigenlijk niet meer over gaan of die heel erg lang duren en die al die tijd het leven van het kind sterk beïnvloeden.

Die ziektes hoeven voor een buitenstaander niet zichtbaar te zijn; het kind kan er zelfs verrassend gezond uitzien en toch ziek zijn. De problemen die deze ziektes opleveren voor het kind, zijn ouders en zijn broertjes en zusjes zijn niet minder groot dan wanneer een kind duidelijk zichtbaar gehandicapt is.

Dr. I.M. Baldew, kinderarts en S.A.J.M. Baldew-Visser, medisch maatschappelijk werker en beroepskeuzeadviseur, schreven een boek over de problemen bij chronisch zieke kinderen en jongeren en over de mogelijkheden voor hulpverlening.

Onder chronische ziekten verstaan de schrijvers een voortdurend aanwezig of telkens terugkerende lichamelijke of geestelijke toestand van langere duur, die mede onder invloed van de samenleving kan leiden tot een lichamelijke, geestelijke en maatschappelijk functioneren dat door alle betrokkenen minder gewaardeerd wordt. Volgens een voorzichtige berekening zouden er in Nederland 400.000 kinderen tussen de nul en de zestien jaar zijn die aan een chronische aandoening lij-

den. De grootste groep zieke kinderen wordt gevormd door de cara-patiënten, maar ook suikerziekte, reuma, hartafwijkingen, epilepsie en bepaalde nierziekten bij voorbeeld kunnen tot de chronische ziekten gerekend worden die bij kinderen voorkomen.

Voorbeelden

De schrijvers volgen in hun boek min of meer het verloop van een ziekteproces aan de hand van een groot aantal praktijkvoorbeelden. Het begint met de ontdekking dat er 'iets mis' is. Soms treden de ziekteverschijnselen heel plotseling op, zodat de ouders er eigenlijk door overvallen worden. Soms ook heeft een kind al enige tijd klachten, die uiteindelijk toch niet zo onschuldig blijken te zijn als het aanvankelijk leek. Na een bezoek aan de huisarts blijkt er een kinderarts geraadpleegd te moeten worden en er moeten tijdrovende en soms pijnlijke onderzoeken bij het kind worden gedaan, waarvoor een ziekenhuisopname noodzakelijk kan zijn. Het uiteindelijke doel hiervan is, het kind en ouders te kunnen vertellen, wat er precies aan de hand is en waaruit de behandeling zal bestaan.

Veel aandacht wordt in het boek besteed aan dit gesprek tussen ouders, arts en, indien mogelijk, het kind. Baldew formuleert het aldus: 'Een gesprek als hier bedoeld is bij uitstek een terrein waarop de geneeskunde plaats maakt voor de geneeskunst'. Tijdens dit gesprek moet ook bekeken worden of de ouders behoefte hebben aan de hulp van een psychosociaal medewerker. Het kost namelijk nogal eens wat moeite te accepteren dat het kind aan een chronische, misschien zelfs ernstige aandoening lijdt. Eén van de reacties er op kan de ontkenning zijn: je doet gewoon alsof het kind niet ziek is en dan is het ook niet ziek. Ook het kind kan zijn eigen aandoening ontkennen; het camoufleert zijn ziekte dan bijvoorbeeld door een ander gedragspatroon te 'kiezen'; op die manier verbijgt het zijn vermoedelijkheid of pijn achter vervelende, klierig gedrag.

Daar een ander niet bevorderlijk is voor het welzijn van de patiënt en diens familie spreekt voor zich. Als behandelbaar kun je in deze situatie weinig anders doen dan praten, praten en weer praten, maar ook moet getracht worden een gesprek binnen het gezin op gang te brengen.

Informatie

Heel belangrijk is het, over alle aspecten van de ziekte nauwkeurig en herhaaldelijk informatie te verstrekken. Volgens de schrijvers blijkt

soms jaren later dat de betrokkenen indertijd niet alles hebben begrepen wat zo'n arts tegen hen zei, dat ze het in alle consternatie weer vergeten zijn en dat ten gevolge daarvan onduidelijkheid en onzekerheid is ontstaan voor de patiënt en diens familie. Dit kan nare gevolgen hebben voor bijv. schoolkeuze of carrièreplanning. Daarom ook moet, indien enigszins mogelijk, het kind zelf in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij de gesprekken tussen de arts en de ouders.

Wanneer er geen verdere complicerende factoren zijn, zullen op een gegeven moment zowel de ouders als het kind de ziekte, de behandeling en de mogelijk slechte prognose verwerkt en aanvaard hebben.

Dit is het moment waarop je je gaat bezinnen op de vraag: hoe gaan we nu verder? Dit wordt uitgewerkt in een hoofdstuk met de fraaie titel 'Het syndroom van Damocles'.

Damocles leefde ongeveer 300 voor Christus in Syracuse. Toen hij uiting gaf aan zijn afgunst op de macht van zijn vorst, kreeg hij van deze de toestemming voor één dag koning te zijn. Boven Damocles' hoofd bungelde echter aan een paardenaar een scherp zwaard, om Damocles er aan te herinneren dat een dergelijke machtige positie een grote hoeveelheid gevaren met zich meebrengt. In onze taal leven Damocles en zijn zwaard nog steeds voort wanneer we willen uitdrukken dat iemand voortdurend door één of ander onheil bedreigd wordt. Zo worden chronisch zieke kinderen bedreigd door hun ziekte, door pijn aanvallen of door aanvallen van benauwdheid. Er is een grotere kans op vroegtijdig overlijden. Er is een kans dat de ziekte zich uitbreidt op een ongelegen moment weer zal openbaren. Er is een kans dat je een epileptische aanval krijgt wanneer je naar je eerste schoollijf gaat. Dit alles (en nog veel meer) hangt deze kinderen als een Damocles-zwaard boven het hoofd. Niet alleen de professionele hulpverlener kan hier van dienst zijn, maar ook de wijde omgeving: burens, vrienden, de kerk, de school, familieleden en praatgroepen. Niemand kan zichzelf feitelijk uitsluiten van deze vorm van hulpverlening, wat niet wil zeggen dat iedereen er voortdurend zijn neus in moet steken.

Schoolkeuze

In het bovenstaande werd al even aangegeven dat de schoolkeuze beïnvloed wordt door de chronische aandoening. Maar ook bij de beroepskeuze en bij het solliciteren naar een baan worden deze jongeren

bepaald bij het feit dat zij enerzijds zelf niet alles aankunnen en dat anderzijds de samenleving hen beperkingen oplegt: wanneer een jonge sollicitant met bijv. suikerziekte, astma of epilepsie het op moet nemen tegen 15 gezonde sollicitanten, is de uitkomst van het sollicitatiegesprek meestal niet moeilijk te raden.

De schrijvers zijn er in geslaagd in een vrij kort bestek een goed inzicht te geven in de problemen waarmee chronisch zieke kinderen en jongeren en hun familieleden in aanraking komen. Misschien is juist de beknoptheid van dit boek de oorzaak van een aantal onjuistheden of onvolkomenheden. Zo wordt in het woord vooraf de historie gewild aangedaan wanneer dr. Baldew schrijft: 'Kinderen met een duidelijk zichtbare geestelijke of lichamelijke handicap hebben altijd al kunnen rekenen op de sympathie en het begrip van hun gezonde medemens'.

Helaas, de werkelijkheid was (en is?) anders. Ook de hier volgende alinea kan m.i. niet door de beugel: 'De meest bekende chromosomale afwijking is het syndroom van Down, het 'mongooltje'. Ook deze toestand, gekenmerkt door een achterstand in psychomotorische ontwikkeling, is fundamenteel niet te wijzigen. Toch worden er de laatste tijd in Westduitse klinieken en in Australië (én in Israël, CJ) esthetische operaties verricht bij kinderen met het syndroom van Down. Hierbij wordt het uiterlijk van de patiënt, onder ander de lidspleet en de dikke tong, zoveel mogelijk bijgewerkt. Aan deze operaties ligt de valse hoop ten grondslag dat een normalisering van het uiterlijk zal leiden tot een betere maatschappelijke acceptatie'. Hier wordt met een paar zinnen een kwestie afgedaan, waarover de laatste jaren door medici, psychologen, orthopedagogen en sociologen heel wat zinnigs en onzinnigs is gezegd, zowel om dit soort operaties te verdedigen als wel om de onrechtvaardigheid ervan aan te tonen. Dat deze discussie binnen dit boek geen plaats kan hebben, is duidelijk; om haar zo summier en daardoor vertekend weer te geven is echter onjuist.

Afgezien van dit soort detailkritiek is dit een aanbevelenswaardig boekje voor hen die in hun werk te maken krijgen met chronisch zieke kinderen en jongeren, alsmede voor hen die zich daar d.m.v. een opleiding op voorbereiden.

N.A.v. dr. I.M. Baldew en S.A.J.M. Baldew-Visser. Chronisch zieke kinderen en jongeren. (Psychoosiale zorg voor gezin - school - beroep). Prijs ƒ 24,50.

door W.F. Houtman

Kamernotities

Wild

Het lijkt soms wel of er in de zomermaanden niet geregeerd wordt, maar er gebeuren natuurlijk wel dingen. Zo begon eind juni een onduidelijke 'actiegroep', die zich noemde naar de overleden leider van de Brede Maatschappelijke Discussie over energie, de resultaten bekend te maken van een inbraak die zij had gepleegd op het ministerie van economische zaken.

Ten eerste hadden deze dieven een brief van de minister aan twee zuidelijke commissarissen der Koningin uitgevreemd, waaruit bleek dat hij in feite al had besloten tot de bouw van twee nieuwe kerncentrales op het industriegebied Moerdijk en bij Borssele. Terwijl minister Winsemius van milieubeheer een paar dagen later in de Tweede Kamer nog vertelde dat de vestigingsplaats nog helemaal niet vaststond en dat er eerst een inspraakprocedure zou komen. Winsemius kende de brief van zijn collega op dat moment niet en Van Aardenne zei er niets over.

Ten tweede had minister Van Aardenne met Hoogovens-dochter Aldel een afspraak gemaakt over goedkope stroomtarieven voor dit bedrijf, zonder dat de k-sten daarvan duidelijk waren en zonder de Kamer in te lichten.

Na deze twee onthullingen was het even afwachten of de inbrekers met nog meer zouden komen, maar zij hielden het hierbij. Het was echter al ruim voldoende om de positie van de man die sinds de RSV-zaak als 'aangeschoten wild' door het leven gaat, verder te ondergraven. De zaken regelen en de Kamer daarvoor niet of slordig inlichten lijkt de minister toch meer in het bloed te zitten dan hij bij de RSV-debattn wilde toegeven.

De druk op de minister om nu dan toch eindelijk maar eens een keer af te treden, zal waarschijnlijk sterk zijn vanuit de Tweede Kamer, die vandaag aan het nieuwe vergaderseizoen begint. Daarbij moeten we niet denken aan een motie van wantrouwen, maar aan een krachtige aandrang ook vanuit de regeringsfracties. Juist de persoonsgebonden aard van de zaak zou de VVD ervan moeten weerhouden daaraan verdere gevolgen voor het kabinet te verbinden.

Sancties

Het was het laatste onderwerp waar de Tweede Kamer voor de zomervakantie over sprak en het zal vermoedelijk ook het eerste zijn erna: Zuid-Afrika. Voor de zomer ging het om de vraag of Nederland eenzijdig een investeringsstop tegen dat land moest afkondigen. In tussen is er de ene geweldadigheid na de andere te betreuren, zonder dat de teleur-

stellende rede van premier Botha voldoende hoop biedt op een bevredigende politieke toekomst, al was het maar op lange termijn.

Later deze week gaan de ministers van buitenlandse zaken van Nederland, Italië en Luxemburg namens de Europese Gemeenschap naar Zuid-Afrika. Zij willen in een gesprek met Botha uitspreken dat zij ernstige verontvonding zijn over de ontwikkelingen en dat in overleg met de zwarte bevolking naar een afschaffing van het apartheidssysteem moet worden gezocht. Bovendien willen de ministers gesprekken hebben met zwarte leiders, en het liefst met de leider van de verboden verzetsbeweging ANC, Nelson Mandela, die als gematigd geldt maar gevraagd zit.

De grote vraag is, en ongetwijfeld zal de Kamer minister den Broek daarover al zijn mening trachten te ontlokken: wat moet er gebeuren als premier Botha geen concrete toezeggingen zal doen en de drie Europese ministers teleurstelt? Gezien de rede van de Zuidafrikaanse premier, die als veelbelovend was tegemoetgezien maar teleurstelde, kan dat haast niet anders.

De Tweede Kamer vindt dat de Europese landen in dat geval economische sancties tegen Zuid-Afrika moeten afkondigen. Wie niet echt

Van de Broek

horen wil moet dan maar iets voelen. Mocht dat niet lukken - Groot-Brittannië bij voorbeeld is daar tot nu toe steeds niet vóór geweest - dan zal Nederland misschien eenzijdig maatregelen moeten nemen. De PvdA wilde dat altijd al, en in een artikel in Trouw van zaterdag zet CDA-woordvoerder Aarts ook de deur naar eenzijdige Nederlandse maatregelen open. Dan is er dus wellicht een meerderheid voor een soort maatregel, waarvan het effect nog nooit duidelijk is geweest en die van ons land haast alleen maar als een politiek gebaar kan werken.

Executies

In 1965, twintig jaar nadat Indonesië zijn onafhankelijkheid had uitgeroepen, werd in dat land een linkse staatsgreep gepleegd, die echter mislukte. Dat leidde tot een ongecontroleerde golf

Bij een controlepost in de Noordelijke Kaapprovincie onderzoekt een agent van de oproerpolitie de inhoud van de rugzak van een passerende zwarte, nadat zich in dit gebied gedurende twee dagen ongeregelde hadden voorgedaan.

van geweld van Indonesische moslims tegen 'links' en tot de gevangenneming van zo'n half miljoen mensen die bij de mislukte coup betrokken zouden zijn geweest. In de jaren tot 1979 werden veruit de meesten van hen weer vrijgelaten. Ongeveer 300 verdachten tegen wie bewijsbare aanklachten bestonden, werden gevangen gehouden en

in het openbaar meedelen welke diplomatieke acties de regering zou (kunnen) ondernemen. Openbaarheid werkte averechts op de Indonesische regering, zo was gebleken.

Welk diplomatiek verkeer er ook heeft plaatsgevonden, het was tevergeefs. Begin juli werden ook de andere drie veroordeelden 'uexecuteerd'. De vraag voor de Tweede Kamer is nu, wat Nedurland verder moet doen: de ontwikkelingshulp verlagen of stoppen, de ambassadeur terugroepen voor overleg, het Nederlandse voorzitterschap van de landengroep die Indonesië ontwikkelingshulp geven ophouden? Of zijn, na alles wat er aan geweld in het verleden al in Indonesië is voorgevallen, deze executies en deze schending van toezeggingen daarvoor niet meer voldoende aanleiding?

Agenda

De agenda van de Tweede Kamer voor deze week is voornamelijk gevuld met onderwerpen die nog over zijn blijven staan van voor de zomervakantie. Belangrijker zijn deze week echter het vragenuurtje (onder meer over Zuid-Afrika) en vooral de regeling van werkzaamheden, waarin de fracties over alle onderwerpen uit de afgelopen twee maanden debatten kunnen aanvragen, mogelijk al voor deze week. Behalve over minister Van Aardenne en de executies in Indonesië zou bij voorbeeld het beleid ten aanzin van (Iraanse) vluchtelingen zo'n onderwerp kunnen zijn.

De Eerste Kamer vergadert vandaag ook weer, onder meer over twee gemeentelijke herindelingen en het kiesrecht voor buitenlanders voor de gemeenteraad.

Ingezonden

Conservatief (11)

Dat via de mode een aanval op de Kerk wordt gedaan en men haar daarom niet zo onschuldig mag voorstellen, is o.a. gebleken zo'n 25 jaar geleden. Toen kon men bij diverse modezaken lezen: HIJ - ZIJ, een zuivere emancipatieslagzin, die industrielt tegen Deut. 22:5. Bij navraag werd mij gezegd, dat de bedoeling was de vrouwen te brengen tot het dragen van o.a. mannenbroeslagzinnen. One for all, die enige jaren gelanceerd is door spijkerbroekenmakers? Als onze vrouwen die broeken blijven dragen, hebben ze via deze mode een knieval gedaan voor het emancipatiestreven.

B. Valkenburg, Ermelo

Captain ramp-Boeing kende staat staart niet

TOKIO (AP) - Meer gedetailleerde transcripties van de conversatie tussen de bemanning van de verongelukte Japanse Boeing 747 en de verkeersstoren hebben uitgewezen dat de gezagvoerder niet op de hoogte was van het feit dat de staartvin en de hoogteroeren van het toestel ontbraken.

Ook is duidelijk geworden dat de beslissing om een bocht naar rechts te maken om het vliegveld Haneda te bereiken door de gezagvoerder is genomen, en niet door de verkeersstoren. Door deze bocht kwam het toestel op de fatale koers die het tegen een berg te pletter deed vliegen.

Een piloot van de JAL, die onbekend wenste te blijven, heeft eerder gezegd dat als gezagvoerder Takahama een bocht naar links had gemaakt, het toestel mogelijk in zee zou zijn gestort, waarbij wellicht een minder groot aantal slachtoffers zou zijn gevallen. Takahama zat op het moment dat hij deze beslissing nam in de stoel van de co-piloot,

rechts in de cockpit. Mogelijk was het besluit om naar rechts te draaien het gevolg van een natuurlijke neiging, en zou hij linksaf zijn geslagen als hij in zijn eigen stoel had gezeten, aldus de piloot.

Het behoort volgens deze gezagvoerder overigens tot de bevoegdheid van de bemanning om te beslissen over koerswijzigingen, tenzij er expliciete instructies van de verkeersstoren zijn om aanwijzingen op te volgen.

De verkeersstoren heeft de manoeuvre van gezagvoerder Takahama goedgekeurd, nadat hij deze had aangekondigd. Hij wist op het moment dat hij deze beslissing nam echter niet dat het vliegtuig de staartvin en de hoogteroeren had verloren. Daardoor, en doordat kort daarna alle hydraulische systemen uitvielen, kon Takahama niet de draai van 180 graden maken, die het toestel zou hebben teruggebracht naar Haneda.

Inmiddels is van 482 slachtoffers de identiteit vastgesteld.

Ambassade VS in Moskou wil van Sovjets af

WASHINGTON (UPI) - Het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken wil de helft van het Sovjetpersoneel in de Amerikaanse ambassade in Moskou kwijt en zal voor de vervanging, zo mogelijk door Amerikanen, 18 miljoen dollar of 60 miljoen gulden aan het Congres vragen.

Dit is zaterdag gemeld door de Washington Post. Eerder was van Amerikaanse zijde de beschuldiging geuit dat Sovjetpersoneel de Russische geheime dienst kan hebben geholpen bij het aanbrengen van chemisch 'merk'poeder om de gangen van Amerikanen in Moskou na te gaan.

Bij de Amerikaanse ambassade in Moskou en het Amerikaanse consulaat in Leningrad werken in totaal 211 Sovjetburgers.

Vliegtuigramp in VS eist mensenlevens

AUBURN (UPI) - Een Amerikaans vliegtuig is zondagavond laat bij de landing neergestort. Alle acht inzittenden kwamen daarbij om het leven. Onder de slachtoffers was Samantha Smith, het meisje dat in juli 1983 na het schrijven van een brief op uitnodiging van de toenmalige Sovjetleider Joeri Andropov een bezoek aan Moskou bracht.

Het toestel kreeg kennelijk vlak voor de landing motorproblemen en stortte op nog geen kilometer van het vliegveld in Auburn in de staat Maine aan de Amerikaanse oostkust neer. Een politiewoordvoerder zei dat de piloot vermoedelijk een gebeste heuvel in de aanvliegroute over het hoofd heeft gezien.

Kuweit zet 324 Iraniërs het land uit

NICOSIA (AP) - Kuweit heeft de afgelopen maand in totaal 347 buitenlandse arbeiders het land uitgezet, onder wie 324 Iraniërs. Dat heeft gisteren het Iraanse nieuwsgentschap IRNA bekend gemaakt.

Volgens IRNA woonden sommigen al langdurig in Kuweit en beschikten zij over geldige verblijfsvergunningen. De gedeporteerden zouden voorts 'door fysieke en mentale druk' zijn gezet. Bovendien werden hun bezittingen in beslag genomen, aldus IRNA.

De uit Kuweit gezette arbeiders arriveerden allen in de Iraanse havenstad Bushehr. Onder hen waren 13 Irakezen, zeven Saoediërs en drie Bahreïners, die in Iran politiek asiel hebben gevraagd.

IRNA gaf niet aan waarom Kuweit hen het land heeft uitgezet. Kuweit heeft echter vorige week een verscherping aangekondigd van de verblijfsvoorschriften voor buitenlandse diplomaten in Kuweit verklaarden dat sjiiitische buitenlandse, vooral Iraniërs, door Kuweit worden gedeporteerd omdat zij ervan worden verdacht met fundamentalistische moslims samen te werken of te sympathiseren. Fundamentalisten hebben eerder dit jaar een mislukte aanslag gepleegd op het leven van de Kuweitse heerser, sjeik Jaber Al-ahmed Al-sabah.

„Bommen Irak troffen geen doel”

TEHERAN (AFP) - De bommen die Iraakse vliegtuigen zondag hebben afgeworpen boven het Iraanse olie-eiland Kharg hebben volgens Iran geen doel getroffen. Zij zijn alle acht in zee terecht gekomen, aldus een Iraanse woordvoerder.

Irak meldde zondag dat het het voor de olie-export belangrijke eiland zondag had gebombardeerd voor de tweede maal in twee weken tijd. Doel van de nieuwe aanval was te verhinderen dat de schade die was aangericht bij de lucht-aanval van twee weken geleden hersteld kon worden, aldus Irak. Volgens Bagdad werd het eiland bij de eerste aanval totaal verwoest. Maar het olie-eiland, dat van groot belang is voor de export van ruwe olie, functioneert nog steeds, zo is uit scheepvaartkringen vernomen.

Zuidkoreaanse Rode Kruis in Noord-Korea

SEOUL (AP) - Een delegatie van het Zuidkoreaanse Rode Kruis is gisteren aangekomen in de Noordkoreaanse hoofdstad Pjongjang. Ze zullen gesprekken beginnen over de hereniging van de familieleden die van elkaar werden gescheiden door de deling van het Koreaanse schiereiland. Het is voor het eerst in 12 jaar dat Zuidkoreanen een bezoek brengen aan de Noordkoreaanse hoofdstad.

De delegatie telt 84 leden, onder wie 50 journalisten. In mei van dit jaar is tijdens een bezoek van Noordkoreaanse functionarissen aan Seoul een overeenkomst bereikt over uitwisseling van mensen die hun geboorteplaats willen bezoeken en van artiesten. Dit akkoord werd gesloten ter gelegenheid van het feit dat Korea 40 jaar geleden werd bevrijd van de Japanse overheersing. De Zuidkoreaanse delegatie komt dit akkoord bekrachtigen.

De onderhandelingen over de hereniging begonnen in 1972, maar werden in augustus 1973 door Noord-Korea om politieke redenen afgebroken.

KATMANDU (AFP) - In Nepal zijn kort geleden 600 mensen overleden, nadat zich een epidemie van dysenterie en maag-darmontsteking had voorgedaan. Dit heeft een lid van het parlement in Katmandu meegedeeld. Shrestha meent, dat de ziekten zijn overgebracht door immigranten uit Bangladesh, waar de symptomen van dysenterie en maag-darmontsteking optrad na een vloedgolf die zich er eind mei heeft voorgedaan.

ROTTERDAM (ANP) - De gemeente Rotterdam krijgt tot 1992 18 miljoen gulden van het rijk voor verbetering van de huisvesting van de politie. Dit heeft minister Rietkerk (binnenlandse zaken) de gemeente schriftelijk laten weten, zo heeft de Rotterdamse politie vrijdag meegedeeld. Voor het geld worden acht nieuwe politiebureaus gebouwd, waaronder een nieuw hoofdbureau. Met de (ver)nieuwbouw van het hoofdbureau is circa 100 miljoen gemeoid.

(van een medewerker)

Het vluchtverhaal van Dara (25) en Mono (24) Rat is sober, maar aangrijpend. Zij vluchtten uit Kampuchea en wonen ruim een jaar in Oss. Dara vertelt, dat hij in 1976 ernstig ziek is geweest. Hij had malaria en daardoor heel hoge koorts. Er waren geen medicijnen en als gevolg daarvan is hij langzamerhand blind geworden.

Hij probeerde later met vrienden naar Thailand te vluchten, maar raakte hen onderweg kwijt. Hij weet nog, dat hij vier jaar geleden op een dag door een ambulance naar het kamp Khao I Dang werd gebracht.

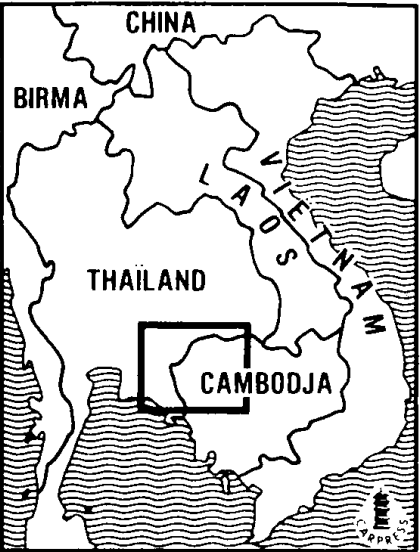
Mono woonde met haar ouders, broers en zuster in Pnom Penh. Door Pol Pot werden zij naar het platteland gestuurd. Haar ouders en een broer zijn omgekomen. Zij vluchtte verder met een andere broer. Mono kreeg in 1978 lepra en werd van haar broer gescheiden. Zij leefde daarna in een aparte groep. Met vreemden weet ze te vluchten en bereikt eveneens het kamp Khao I Dang.

Dara en Mono hebben het niet gemakkelijk in het kamp. Dara werkt bij een afdeling voor 'counselling' en gaat naar een speciale school om braille te leren. In Kampuchea hadden zij nog nooit protestanten christenen ontmoet. De meeste Kampucheërs waren boeddhistisch. Anderen waren rooms-katholiek. In het kampen komen ze in aanraking met de Kampucheërs Evangelische kerk. Dara en Mono bekeren zich. In deze

Dara en Mono Rat verblijven sinds februari 1984 in Nederland.

Dara en Mono beginnen na vlucht opnieuw in Nederland

kerkgemeenschap leren zij elkaar kennen en ze besluiten te trouwen.

Voor Mono is het leven zwaar. De lepra is gelukkig onderdrukt. Zij moet hard werken op een weverij om haar salaris, in natura (een kilo kip of twee sarongs of zeep en tandpasta), te verdienen.

Dit is hard nodig want ze krijgen in het kamp weinig voeding. Tijdens haar zwangerschap moet zij tot de achtste maand doorwerken.

Als gevolg van de slechte leefomstandigheden en de lepra blijkt de geboren tweeling niet levensvatbaar. Vlak voor hun vertrek naar Nederland word er nog een baby geboren en ook deze sterft.

Ideaal

Het ideaal van beiden was naar de Verenigde Staten te vertrekken. Een woordvoerder van de UNHCR (het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de VN) kwam tot drie keer toe vragen of ze naar Nederland wilden. Van Nederland hadden ze echter nog nooit gehoord en ze weigerden steeds. De lepra-arts (een Duitser) die Mono behandelde vroeg waarom ze niet naar Nederland wilden gaan. Toen bleek dat Dara en Mono bang waren, dat er geen goede medische voorzieningen in dat kleine onbekende land zouden zijn. Dara hoopte dat hij nog aan zijn ogen geopereerd kon worden, zodat hij weer iets zou kunnen zien. De arts stelde hen gerust en vertelde dat Nederland een buurland van hem was, waar de medische voorzieningen net zo goed als in Duitsland waren. Toen de woordvoerder het hen voor de 4e keer kwam vragen, zeiden ze: „Ja”. Na drie weken zetten zij al voet op Nederlandse bodem.

In het kamp had men hen al verteld dat het in Nederland koud zou zijn. Het was toen februari 1984. Van ZOA hadden ze in Thailand al voor ze op reis gingen warme kleding gekregen. Toen ze uit het vliegtuig stapten en op Schiphol aankwamen was het binnen

Actie 'bromfiets'

Het vluchtelingen-ehtpaar - in dit artikel beschreven - heeft dringend behoefte aan een bromfiets. De vrouw, die te zwak is om haar blinde man achterop een fiets te vervoeren, zou met een bromfiets erg geholpen zijn. De maatschappelijk werkster van de ZOA heeft een ander onderzocht en doorgesproken. Omdat het de Stichting ZOA niet juist lijkt zo'n aankoop uit bestaande fondsen te financieren, is het ZOA gironummer opengesteld voor de actie 'bromfiets'. Giften graag op giro 550 t.n.v. ZOA Groningen, met vermelding 'bromfiets'. Er is ongeveer f 2500,- nodig. Een eventueel overschot komt ten goede aan nazorg van vluchtelingen in Nederland.

warm en Dara dacht: „Nederland koud? Dat is een smoesje!” Hij weigerde de aangeboden deken, maar stond later bij de bus te rillen van de kou. De opvang in het centrum in Enschede was geweldig. Hun dankbaarheid was zo groot, dat de wens om naar de VS te kunnen vertrekken verdween. In het kamp hadden zij deze waarschuwing meegereggen: „In het Westen zijn wel veel christenen, maar pas op want jullie zullen vaak

Beeld uit het Thaise vluchtelingenkamp Khao I Dang waar Dara en Mono enige tijd verbleven.

De boer op

„Ben je ook op het platteland geweest?” Die vraag wordt vast gesteld als ik weer thuis ben. Ik zal 'm bevestigend beantwoorden. Er wonen ruim 800 miljoen Chinezen op het platteland. Jan Willem en ik besluiten persoonlijk te gaan kennismaken. Op de voorkant van ons onmisbare handboek staat zelfs een boerin. Dat is China. Maar mensen in de grote stad halen hun neus op bij het zien van die Chinese 'Greetje uit de polder'.

We gaan een paar dagen 'de boer op', in het diepe zuiden van China. Intussen wordt er via-via voor ons een langeafstandstreinkaartje geregeld. Op de zwarte markt zijn die een stuk goedkoper te krijgen dan aan het loket. Onze landelijke tocht starten we per boot, 80 kilometer dieper het zuiden in.

De mooiste boottocht die ik ooit gemaakt heb! Langs de oevers van de rivier ruisen de bamboebossen. Bij het strand bloeien duizend lotusbloemen en zwemmen kinderen. Badgoed bestaat hier niet. Waterbuffels maken waterknuffels. Vanaf de oever tot aan de horizon staan merkwaardig hoge dunne bergen.

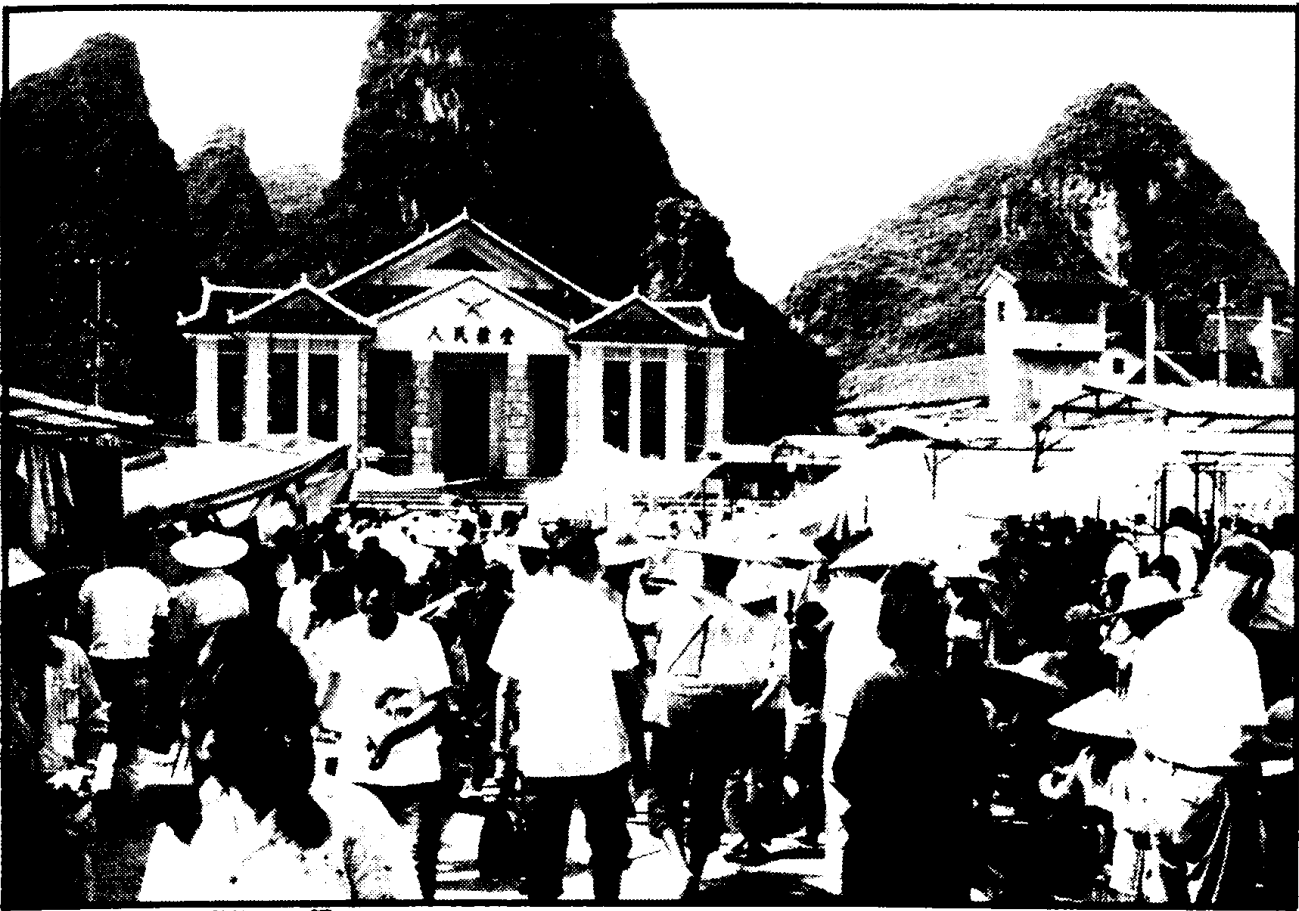
Vanaf bootjes werken vissers met aalscholvers. Door een ring om hun nek kunnen de vogels hun opgedoken buit niet doorslikken. Ze moeten de vis inleveren en krijgen kleine brokjes als beloning. Ze kunnen daarom niet zonder het baasje. Soms stopt onze boot bij zo'n visser in verband met de warme maaltijd. Aan boord wordt

ook gezorgd voor thee en snoepjes. We gaan naar het plaatsje Yangshuo, een geliefd toeristenplaatsje. Reis je in een groepsreis, dan blijf je er maar anderhalf uur. Wij gaan er overnachten.

Op zoek naar een hotelletje gebeurt het onmogelijke. We hadden al wel eens tegen elkaar gezegd: „Hé, die vent daar lijkt wel een broer van Mao”, of: „Die knakker lijkt Deng Xiaoping wel!” Nu zie ik iemand lopen en zeg ik tegen Jan Willem: „Die gast ken ik echt!” Ik stap op een voetganger af en schud uitgebreid handen. Een week geleden heb ik er gens in een trein een praatje met 'm gemaakt. Hoe is het mogelijk, wat is de wereld toch klein...

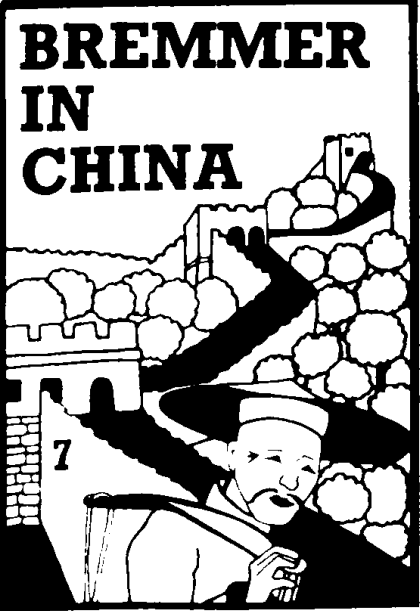
In het hotel maken we voor het eerst sinds tijden weer een praatje met Nederlanders. Het stel heeft gedaan waar velen (ook ik) wel eens van dromen: baan opzeggen en een wereldreis maken. Ze zijn al 11 maanden op weg en verdienen er (net als ik) met journalistieke activiteiten wat bij. Het platteland is bezaaid met dunne hoge bergen. Met onze (gehuurde) fiets deert ons dat niet, want de wegen lopen tussen die dingen door.

De rijstteelt zie je hier in alle fasen. Rijst wordt hier op de akkers ingezaaid en niet zoals elders pas later uitgepoot. Vrouwen met van die rieten lampekappen op hun hoofd oogsten de rijst en brengen het naar de dromsachine. Die wordt in beweging gezet met van die gietijzeren trapnaaimachinetrappers. Een een-domeer laat vervolgens zijn Pekingeenden de geogste veldjes 'lezen'.

...de dorpsmarkt van Yangshuo is rustig vergeleken met de overvolle Chinese steden...

Sinds de laatste landbouwcommune door Deng is afgeschaft, kunnen de boeren zelf weer geld verdienen. Daar-

door zijn het 'biefstukcomunisten' geworden: misschien nog wel links praten.

maar rechts eten. China's nieuwe rijken wonen op het platteland. Tot grote ergernis van de regering en staatsbewoners scheppen de boeren ook nog op met hun geld. Tijd om met ons een praatje te maken hebben de boeren niet, hun kinderen des te meer. Als je stopt met je fiets heb je er zo een paar om je heen staan. Eerst zijn ze wat verlegen, maar ze overwegen al snel - op mijn advies - Jan Willm aan z'n snor te trekken. Die is van het type 'Gerbrandy', zóeen kweekt een Chinees op z'n honderdste nog niet!

Net doen of je duim eraf haalt is een truc die het ook goed doet.

Fietsen door de hitte is geen pretje, hoewel de omgeving voor genoeg afleiding zorgt. We moeten om dorst te lessen onze toevlucht zoeken tot flesjes limonade. De eerste man die voor ons zo'n flesje openwipt blijkt zes vingers

aan z'n hand te hebben. Dat is een raar gezicht! Zweetdruppels van mijn voorhoofd vallen sissend op het gloeiende asfalt. Iedereen mag medeliden met me hebben, behalve een trouwe lezeres uit Australië. Zij stuurde mij vorig jaar na een artikel over hitte in Caïro een zonnepetje. Dat ben ik helaas vergeten mee te nemen.

Terug in Yangshuo bezoeken we de markt. Wat daar allemaal te koop is aan etenswaar, daar kan ik pagina's vol over schrijven. Dat is een verhaal apart.

Het platteland rond Yangshuo wordt bestuurd vanuit het vroegere dorpscentrum. Daar prijkt nu een rode ster op.

Fietsend 'de boer' op is niet alles. Door de zon zijn we bijna overal verbrand, door het zadel moeten we ook nog dagen op de blaren zitten...

MARIUS BREMMER

moeten kiezen. Wees vooral voorzichtig met de Marmoset.

Misschien kunnen jullie beter niet zeggen dat je christen bent". In het begin volgden Dara en Mono deze raad op. Maar na een paar weken wilde Dara niet langer zwijgen. Hij slaagde erin de maatschappelijk werker duidelijk te maken, dat hij en zijn vrouw christenen waren en graag contact wilden met christenen in Nederland.

Via deze maatschappelijk werker kregen zij direct contact met de heer en mevrouw Van Rijn uit Enschede. Dit echtpaar heeft al vanaf 1978 goede relaties met Kampuchea in Nederland. Zij zijn in 1980 lid geworden van de Kampucheaanse werkgroep, toen opgericht door ZOA. Later werd de werkgroep een onderdeel van de Cambodjaanse Vereniging in Nederland. Dara en Mono kenden hen al, doordat zij regelmatig in het opvangcentrum kwamen. Aanvankelijk waren zij toch nog angstig, maar de heer en mevrouw Van Rijn lazen tijdens de eerste ontmoeting psalm 134. Dit bleek van beide echtparen de trouwtekst te zijn en dat maakte diepe indruk.

Gastlid

Na drie maanden verhuisden Dara en Mono naar Oss. Door toedoen van de heer en mevrouw Van Rijn kwamen zij in contact met de leden van de Gereformeerde kerk (vrijgemaakt). Nu gaan zij iedere zondag naar de kerk in Den Bosch. Zij zijn daar gastlid geworden. De predikant bezoekt hen iedere week. Dara en Mono zijn heel dankbaar voor deze contacten. Mono leest Dara iedere dag een hoofdstuk uit de bijbel voor.

Omdat Dara het Nederlandse en het brailleschrift nog onvoldoende beheerst heeft Egbert Fokkema (van ZOA) voor hen tijdens een bezoek aan Frankrijk een aantal cassettebandjes meegekregen. Hierop staan Kampucheaanse preken en liederen. Nu luistert Dara iedere zondag naar een bandje. Dara heeft al wel een grote leurstichting moeten verwerken. Hij heeft een oogoperatie ondergaan in het Radboudziekenhuis in Nijmegen. Hij kon voor de operatie lamplicht zien, maar na de operatie werd hij volkomen blind. Hij weet nog niet of hij een volgende operatie aandurft. Zowel Dara als Mono gaan naar school om Nederlands te leren. Dara moet dan wel bij Mono achter op de fiets en de valt haar niet mee. De school en de markt zijn ver van huis en daarom zou Mono graag een brommer willen hebben. Maar daar hebben zij geen geld voor. Dara en Mono doen wat ze kunnen om in Nederland een eigen plaats te krijgen. Het is niet altijd gemakkelijk, maar je zult hen daar niet over horen klagen.

In het kort

LONDEN (RTR) - De Sovjetunie en de overige Warschaupact-landen hebben niet gereageerd op een Britse uitnodiging waarnemers te sturen naar een grote militaire oefening die volgende maand in Groot-Brittannië zal worden gehouden. Dit is in defensiekringen in Londen bekend gemaakt.

SAN JOSÉ (AP) - Het hooggerechtshof van Costa Rica heeft de vrijlating gelast van de 62-jarige Bodhan Kozy. De man zou volgens Amerikaanse dossiers hebben behoord tot een door de nazi's opgericht politie-organisatie, die tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Oekraïne honderden Joden heeft vermoord.

Het Hooggerechtshof oordeelde dat er geen rechtsgrond was om Kozy vast te houden.

DUNMORE EAST (Reuter) - Een Ierse journalist is de eerste persoon die in een rubberboot de Atlantische Oceaan is overgestoken. De man, de 46-jarige E. O'Coinneen die alleen was, deed 29 dagen over zijn tocht.

ABU DHABI (RTR) - De regering van de Verenigde Arabische Emiraten heeft een wet aangenomen die alle buitenlandse inwoners en bezoekers verplicht, hun vingerafdrukken te geven. Dit heeft een hoge functionaris bekendgemaakt.

BEIROUT (AP) - In Beiroet zijn twee medewerkers van de daar gevestigde Amerikaanse universiteit ontvoerd. De medewerkers, beiden Libanezen, zijn al enkele dagen spoorloos. liet een woordvoerder van de instelling weten.

PARIS (Reuter) - Een voormalig lid van de antidingsbeweging ETA is naar Spaans-Baskenland in Frankrijk naar Kaapverdië verbannen, zo deelde de politie mee.

De man, Angel Lete-Nieto, stond onder huisarrest. Hem waren al twee andere vermoedelijke ETA-activisten voorgegaan naar Kaapverdië.

Familieberichten

Opnieuw verblijde de Heere met de geboorte van een zoon en broertje.

JAN WILLEM

H. OOSTERHUIS
D. OOSTERHUIS-PALS
Willemien
Maarten

21 augustus 1985
De Bree 62
Hardenberg

Dankbaar en blij delen wij u mede dat wij uit Gods hand mochten ontvangen een zoon

JAN HENDRIK

Wij noemen hem Henk.

GERRIT HILBERINK
RITA HILBERINK-
WEIDEN

21 augustus 1985
Van Royensweg 27
7691 BP Bergentheim

Van God gekregen

JURJEN

Wij noemen hem Jur.

J. LEEVER
E. LEEVER-SALOMONS

24 augustus 1985
Stein van Malsenstraat 7
9842 PS Niezijl

God schonk ons:

DIREJE DOROTHEA (Dortelke)

TYMON DE WEGER
GREET DE WEGER-
TE VELDE
Geertuida en Jos

21 augustus 1985
Wilthuisland 127
7542 NL Enschede

(Bezoek graag tijdens de kraamdagen, daarna liefst 's avonds).

„Wij gedenken, o God, uw goedertierenheid in het midden van uw tempel.”

Psalm 48:10

De Levensvorst die met ons is schonk ons een dochter en zusje

CHRISTINA AGATHA

ANTOON en AGDI BREEN
Diranna, Johanna

23 augustus 1985
Van Zeggelenplein 10
2032 KA Haarlem

Tijdelijk adres:
Ac. Ziekenhuis der vrije universiteit
(afd. 3 midden)
De Boelelaan 1117
1007 MB Amsterdam

Je bent door God aan ons gegeven in liefde aan ons toevertrouwd toch zal je alleen echt kunnen leven als Hij jou in Zijn handen houdt.

FROUKJE FREDERIEKE

Froukje is een zusje van Martin

BERT VENEMA ANNEWIEK VENEMA-HAAKSEMA

23 augustus 1985
T.P. Oosterhoffstraat 6
9885 PJ Oldenhoue

Verhuisd

Hanneke en Janita Alberts

van Assen naar Astenstraat 334
2223 VP Katwijk
Tel. 01718-15657

„Zalig de doden, die in de Here sterven, van nu aan”.

Openb. 14:13

Na een moeilijke levensavond is door de Here verlost onze lieve vader, groot- en overgrootvader

PIETER STAAL

op de leeftijd van 86 jaar; sinds 14 juni 1984 weduwnaar van Tette v.d. Ploeg.

Emmen: T.J. STAAL
R. STAAL-v.d. BOSCH

Niekerk: M. HUMMEL-STAAL
H. HUMMEL

Groningen: M. MEERVELD-STAAL
H. MEERVELD

Leusden: I. NIELAND-STAAL
M. NIELAND

Uithuizen: J. STAAL
C. STAAL-KOOPMAN

Heemse: J. DE JONG-STAAL
J.M. DE JONG

Barendrecht: A. BUITENHUIS-STAAL
H. BUITENHUIS

Klein- en achterkleinkinderen

23 augustus 1985
„Het Zonnehuis”, Zuidhorn
Corr.adres: T. Staal,
Heckningecamp 16, 7824 EB Emmen

De begrafenis zal D.V. plaats hebben op dinsdag 27 augustus a.s. op de Algemene Begraafplaats te Noordhorn.

Vooraf wordt om 13.30 uur een samenkomst gehouden in „Het Schienvat”, Rijksweg 19 te Zuidhorn.

Na de begrafenis is er gelegenheid tot condoleren.

Uw opdracht voor een advertentie kunt u het best zo adresseren:

Nederlands Dagblad BV
T.a.v. Advertentie-Afdeling
Postbus 111
3770 AC Barneveld

„Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop gelindigd, ik heb het geloof behouden”.

(2 Tim. 4:7)

Heden heeft de HERE Thuisgehaald mijn man, onze vader en grootvader

PIETER JONGELING

op de leeftijd van 76 jaar, na een gelukkig huwelijk van 45 jaar.

Amersfoort: K. JONGELING-HEEREMA

Amersfoort: JURJEN en ALIDA DE VRIES-JONGELING
Jaap, Pieter, August

Hatten: HENDRIKA JONGELING

Leusden: HERMAN en HANNEKE JONGELING-VERKADE
Niels, Susanne, Marrit, Iris

Groningen: KO en JANNEKE BULTHUIS-JONGELING
Jonas, Hedwig, Luberta, Sipko, Martha

Bruchterveld: GERRIT-WILLEM en METTINA GRIMMERINK-JONGELING
Barend-Jan, Pieter, Johannes, Klaske, Hinke, Mettinus

Zuidhorn: METTINUS en THEA JONGELING-NIELAND
Pieter, Menko, Klazina

Hasselt: ENKINA JONGELING

Soest: HINDRIK JONGELING

Wageningen: AMKA JONGELING

26 augustus 1985
Goedroenstraat 38
3813 WJ Amersfoort

Geen bezoek aan huis - Geen bloemen - Geen toespraken

D.V. vrijdag 30 augustus a.s. is om 14.00 uur de samenkomst in de aula van de begraafplaats „Rusthof” aan de Dodeweg te Amersfoort, gevolgd door de teraardebestelling.

Gelegenheid tot condoleren na afloop van de begrafenis in de ontvangkamer van „Rusthof”.

Met ontroering vernamen wij, dat de HERE onze oud-hoofdredacteur

P. JONGELING

tot Zich heeft genomen.

Met grote dankbaarheid jegens de HERE, die hem met rijke gaven sierde, gedenken wij wat hij voor onze krant, en daarmee voor Gods kerk en het volk van Nederland, heeft mogen betekenen. Moge zijn arbeid nog lang vruchten afwerpen voor Gods Koninkrijk.

„Zalig zijn de doden, die in de Here sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, dat zij rusten van hun moeiten, want hun werken volgen hen na.”

(Openb. 14:13)

Namens het Nederlands Dagblad/
Gereformeerd gezinsblad:
JAC. VAN DER KOLK,
voorzitter raad van commissarissen

J.C. BOERSEMA,
directeur

J.P. DE VRIES,
hoofdredacteur

26 augustus 1985
Hermesweg 20
Barneveld

Met droefheid en ontroering hebben wij het bericht ontvangen van het overlijden van de heer

P. JONGELING

aan wie wij zowel zakelijk als persoonlijk vele goede herinneringen bewaren.

Hij was nauw betrokken bij de oprichting van onze uitgeverij. Als schrijver van jeugdboeken en andere uitgaven heeft hij als geen ander bijgedragen aan de ontwikkeling van ons boekenfonds.

Ook in deze activiteiten sprak zijn liefde voor Christus, in wie zijn leven houvast vond.

Mevrouw Jongeling en de kinderen wensen wij de kracht toe van het geloof, waarvan hij zo vrijmoedig mocht getuigen.

Namens alle medewerkers van Uitgeverij De Vuurbaak:
B.M. MEINARDI, directeur

26 augustus 1985
Groningen

Overlijdensberichten uit andere bladen:

20 aug.: A. Noordmans-de Jong (58 jr.) Dronten. 21 aug.: E. Ketting-Koedood (80 jr.) Rotterdam; S. de Vries (78 jr.) Santpoort. 22 aug.: R. Postma (51 jr.) Staphorst; J.D. Bolhuis (64 jr.) Ermelo; A. Sirag (72 jr.) Rotterdam; D. de Ruiter Mzn. (83 jr.) Ridderkerk. 23 aug.: D. Zwart (87 jr.) Zeist; A.H.P. Schakel-v.d. Berg (62 jr.) Apeldoorn; J. Lolkema (79 jr.) Naarden. 24 aug.: J. Cuvelier-Zwaan (79 jr.) Amstelveen; D.J. Boers (52 jr.) De Lier; J.H. Visser (69 jr.) Deventer; E.C. de Groot-Oudhof (85 jr.) Utrecht. 25 aug.: J.J. Poelheke (72 jr.) Bloemendaal.

Voorkom fouten geef uw advertentie schriftelijk op

In ons verpleeghuis - met 4 afdelingen van 30 bedden voor somatisch zieken - ontstaat een vakature voor de functie van

waarnemend afdelingshoofd (m/v)

Gevraagd wordt een jonge verpleegkundige, in het bezit van een diploma A of A + B, die samenwerking in een team op prijs stelt. Kaderopleiding strekt tot aanbeveling.

Hij of zij zal worden geplaatst in de rang van verpleegkundige A. De CAO-Ziekenhuiswezen is van toepassing.

Nadere inlichtingen kunt u verkrijgen bij de afdeling Personeelsadministratie, telefoon (03494) 5.38.24, toestel 150.

Schriftelijke sollicitaties te richten aan de directrice, mevrouw G. van Haften, Postbus 110, 3880 AC Nijkerk (Gld.)

STREEKVERPLEEGHUIS Zilver Schoon NIJKERK

Met overtuiging De gereformeerde krant van dit land

Nederlands Dagblad

Economisch herstel - bedrijven positiever

Nederlands Dagblad

AHW6818H011181 1004, 3771 VB BARNEVELD, 03420 - 90041

Tips

f 2.45 per regel, 1 woord vetgedrukt toegestaan, minimaal 3 regels.

Student vraagt **KAMER** met kookgelegenheid in Utrecht. Tel. 02270-1029.

Hoi **WIEBE** en **LIDA**, 15 jaar da's niet niks. Groetjes van Evie.

Te koop: 5-dl. **PARAPHRASE** voor f 425 en 6 dl. Chr. Encyclopedie voor f 325; beide series z.g.a.n. Br. onder nr. 7689, Postbus 111, 3770 AC Barneveld.

V.G.S.U. kijk de tips na. Nau-drim.

Een verjaardag, verlovings- of familiefeestje in eigen sfeer bij u thuis vieren met een exclusief **Verworfte Koud Buffet** van de ambachtelijke vakmensen van **WILLEM DE BOER PARTY-SERVICE**, URK. Tel. 05277-4000, b.g.g. 3942.

Aspirant-HBO'ers te Rotterdam e.o. **LET OP!!!** Vanavond introductieavond op de HBO-zolder om 20.00 uur. Adres: Kortekade 14b. Informatie over de introductie zal verstrekt worden. Inlichtingen? Bel Jeroen: 010-651421.

WIM de Gelder wil graag corresponderen met dito dame bij voorkeur uit Noordeloos. Hobby's: Asterix en Obelix, Derde Rijk, de Figaro. Curriculum vitae te bevragen bij Willem de Vries, tel. 030-765709.

AMBROOS 182 kruidenmiddel tegen aambeien en spataderen, houdt de bloedvaten in topconditie, volkomen veilig middel. Bel voor inf. **DROGISTERIJ SCHUMACHER**. Tel. 020-650346.

Bent u van plan in Midden-Brabant te gaan wonen en wenst u vooraf geïnformeerd te worden omtrent kerkelijk leven en wellicht ook over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt? Vraag ons **INFORMATIEPAKKET** aan. Bel 013-346101. Namens de Gereformeerde Kerk te Tilburg: Hartelijk Welkom in het Hart van Brabant.

Een weekje weg naar **TERSCHELLING**. Ga nog een weekje genieten op dit mooie Waddeneiland in september. Data: 23/9-28/9/85. Reisacom f 379,- (VP). Reisinummer: 130. GRV-REIZEN. TEL: 038-219506. **EVEN BELLEN... INFORMATIE BESTELLEN.**

Abonnees behoren op tijd hun krant te ontvangen.

Wanneer het **BIJ HERHALING** voorkomt dat dit bij u niet het geval is, dan horen wij dit graag van u.

Neem even contact op met onze afdeling abonneeservice en wij zoeken voor u naar de oorzaak.

03420-90041

WIJ GAAN VERHUIZEN

Na een twintigjarig verblijf in Groningen zijn wij nu bezig om onze spullen in te pakken. Binnen onze uitgeverij vindt op dit moment een reorganisatie plaats, waarbij wij zullen worden gehuisvest in het nieuwe gebouw van het Nederlands Dagblad (waarvan de Vuurbaak sinds begin 1984 deel uitmaakt).

Vanaf 1 september a.s. is ons nieuwe adres:

Hermesweg 20
Postbus 257
3770 AG Barneveld
Tel. 03420 - 14623

De eigenlijke verhuizing vindt plaats op 29 en 30 augustus. Onze kantoren zullen op deze dagen gesloten zijn. Vanaf maandag 2 september zijn wij bereikbaar op ons nieuwe adres.

Wij verwachten vanuit de nieuwe locatie onze doelstellingen met ruimere mogelijkheden te kunnen verwezenlijken en u ook in de toekomst tal van nieuwe, in christelijke zin verantwoorde boeken te bieden.

Postbus 189, 9700 AD Groningen, tel. 050-123456

De Vuurbaak